

OBMURSKI TEDNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA OBMURJE

Obmurski tednik — glasilo SZDL za Pomurje. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Jože Vid. — Uredništvo in uprava M. Sobota, Trubarjev drevored 211. — Cokovni račun pri podružnici NB FLRJ v M. Soboti št. 641-T-500. — Telefon 158. — Tisk Obmurske tiskarne v M. Soboti. — Naročnina: četrtletna 100 din, polletna 200 din, celoletna 400 din. — Izhaja vsak četrtek. — Poštarna plačana v gotovini.

OD TEDNA DO TEDNA

O tem, kako so veliki zavezniki ZDA, SZ in Velika Britanija v protihitlerjski vojni na podlagi gentlemenskega sporazuma porazdelili svet na vplivna področja že v času, ko so se nacistične čete še upirale in ko japonski militarizem še ni klonil, nam govorijo številni spomini. O Jaltški konferenci leta 1945, so pisali ugledni udeleženci, med njimi britanski premier Churchill, ameriški zunanji minister Stettinius, Burns, Hopkins... Tu so zavezniki razpravljali o bodoči nemški zasedbi, o sovjetskem sodelovanju v japonski vojni, o odnosih s Kitajsko, o ustanovitvi Organizacije združenih narodov in še o marsičem tako odločilnem za poznejša dogajanja.

Toda uradnih zapisnikov s teh sej doslej ni nihče objavil. Najbrž so pri tem upoštevali, da so nekateri udeleženci konferenčne, med njimi sinolasi britanski premier, še živi in da bi ne bilo prav, če bi jih kompromitirali z uradnimi dokumenti. (Spomini, četudi so pisani še tako resnično, so po mnenju svetovne javnosti vendarle samo spomini!)

Zato je britansko in za njo tudi ostalo zahodno javnost močno presenetila novica, da je ameriško zunanje ministrstvo objavilo nekaj zapisnikov z Jaltške konference in se pri tem ni niti posnetovalo z britansko olado. Churchill je sicer še istega dne obsodil tako ravnanje in odločno izjavil, da ameriški zapiski vsebujejo več grobih napak. Toda dokumente je že zgrabil svetovni tisk in jih pospremil s primerjavi komentarji.

Kaj posebno boli diplomatske kroge v Londonu? Pokojni predsednik ZDA Roosevelt je v želji, da bi pridobil SZ za vojno proti Japoncem, baje celo hotel pregovoriti Veliko Britanijo, naj vrne Kitajski sojuz

(Nadaljevanje na 4. strani)

MAJHNA SKUPŠČINSKA KRONIKA

Zvezna ljudska skupščina bo v prihodnosti sklepala med drugim tudi o predlogu zakona o davku na dediščine in darila. Ta zakonski predlog, o katerem je te dni razpravljala odbor za gospodarstvo zveznega zbora, bo prav gotovo zanimal najširši krog prebivalstva. Zategadelj naj navedemo tudi njegove glavne značilnosti in določila.

Po dosedanjih predpisih se je plačeval davek na vse vrste podedovane imovine. Razen državnih organov, ustanov, gospodarsko-zadružnih ter družbenih organizacij so ta davek plačevali vse osebe, ki so kaj podedovale (davčne stopnje pa so bile dokaj visoke in so se gibale od 1 do 20%). Po novem zakonskem predlogu pa se predvideva ukinitve slehernega davka na podedovano ali podarjeno zemljo. Le-to določilo bo brez dvoma pozitivno delovalo in vplivalo na to, da se zemljiška posest ne bo drobila v tolikšni meri kot je bilo to slučaj doslej. Sprejete tega določila je bilo sicer mogoče zategadelj, ker po veljavnih zakonskih predpisih kmetovalci ne more posedovati več kot 10 hektarjev zemlje. Nov zakonski predlog razen tega predvideva tudi ukinitve davka na podedovane premičnine (orodje itd), denarno gotovino in dragocenosti.

S postopki ali hišami je drugače. Tu se predvideva obdavčenje, vendar samo v primeru, če dedič podeduje postopje z več kot dvema večjima ali tremi manjšimi stanovanji. Dedič pa ne bo plačal davka, če tako postopje ostane v njegovi posesti; do plačila davka bo prišlo le, če bo tako postopje prodal.

Zvezna ljudska skupščina bo na enem izmed prihodnjih zasedanj sklepala tudi o zakonu o dedovanju, kajti Zvezni izvršni svet je na svoji nedavni seji že sprejel nekaj sprememb in dopolnil k temu zakonskemu predlogu.

Letna skupščina OSS Ljutomer

Glas delavcev

še vedno nima popolne veljave

Letošnji zbori sindikalnih organizacij so bili v Ljutomerškem okraju dobro pripravljene, pa tudi vsebinsko mnogo bolj bogati, kot pa so bili zadnja leta. Najbolj živahne razprave so bile o tarifni politiki, nagrajevanju delavcev in raznih gospodarskih problemih v posameznih podjetjih in ustanovah.

Vendar pa je človek dobil vtis, da so posamezne sindikalne organizacije pri svojem poslanstvu vse premalo samostojne, zato pa so čisto v pričakovanju nekkih receptov in navodil od zgoraj obšle važnejše dogodke in probleme v podjetju, se znašle na repu življenjskega toka in slabo odigrane vloge učitelja in vzgojitelja delavcev za odgovorno delo v organih delavskega upravljanja.

Ta ugotovitev se je vlekla kot nit tudi skozi poročila predsednika in tajnika OSS tovarišev Sušteršiča in Feuša, pa skozi razpravo, ki ni bila na letni skupščini kdove kako živahna, saj so se oglašali večinoma le sindikalni voditelji, medtem ko so se delegati v glavnem omejili na vlogo poslušalcev. Tako vdušje je bilo tudi pri volitvah novega vodstva; nobeden predlog ni vzklik iz vrst posameznih delegatov, kar bi bilo sicer pričakovati, marveč so se brez razprave odločili za skupno kandidatsko listo, ki jo je predlagalo dosedanje vodstvo OSS. Seveda ni moč oporekati, da predlagani kandidati niso bili vredni zaupanja, saj je bila med njimi večina že znanih sindikalnih voditeljev, vendar pa je treba reči, da bi predlaganje kandidatur po delegatih mnogo doprineslo k večji živahnosti in sproščenosti dogajanja na skupščini in zapustilo pri navzočih ugodnejši vtis. Dandanes so naši ljudje že toliko zreli, da znajo trezno izbirati med dobrim in slabim in si na demokratski način voliti svoja vodstva.

Na skupščino so se morda tudi preslabo pripravili. Ta dobronamerna opazka pa še zdaleč ne more

zasenčiti dejstva, da je skupščina vendarle dala mnogo koristnih pobud za bodoče delo v sindikalnih organizacijah in obrodila dobre sadove. K temu sta mnogo prispevala tudi član republiškega odbora ZSI tov. Roman Albrecht in sekretar OK ZKS tov. Jože Gričar-Metod.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Mar niso prikupna naša dekleta?

Bogomir Verdev, predsednik OLO Ljutomer

Nekaj misli k letošnjemu družbenemu načrtu

Osnovna značilnost vseh družbenih načrtov v FLRJ za leto 1954, prav tako pa tudi našega okrajnega, je bila v tem, da smo že takrat, ko smo jih sprejemali, predvidevali povečanje fizičnega obsega proizvodnje.

Naša predvidevanja so se uresničila v zveznem kakor tudi v okrajnem merilu, saj lani zaznamujemo povečanje fizičnega obsega industrijske proizvodnje za 12 odstotkov, kajpak v primerjavi s letom 1953. V obrti je to povečanje izkazano s 30 odstotki napram letu 1953, predvsem zaradi tega, ker smo imeli boljše evideanco o tej proizvodnji, deloma pa tudi zaradi večje storilnosti in vnebe obrtnih delavcev. S pomočjo okrajnega družbenega načrta pa tudi ugotavljamo, da smo v kmetijstvu izvršili komaj 27 odstotkov določenih nalog. Vzroke je treba iskati v muhavem vremenu in velikih lastniških spremembah (odkup zemlje); vse to je lani precej motilo naše kmetovalce in jim zastralo pot do večjih pridelovalnih uspehov.

Če smo lani za 5 odstotke ostali zadaj, pa še to ne pomeni, da so kmetje v finančnem pogledu na slabšem kot so bili predlani; saj je bila lani dobra sadna letina, sadje je imelo svojo ceno in podražilo se je tudi drugo kmečko blago. Naj omenimo samo živino in jajca, ki so imela lani zelo dobro ceno, če se ne rečemo prehrano in gospodarsko neupravičeno. Tudi mleko se je podražilo in kmetu prineslo večje dohodke. Samo demagogi se lahko govorijo in dokazujejo drugače, čeprav svojih trditve ne bodo nikoli mogli podkrepiti s kakršnikoli dokazi, kajti kakor na dlani

F. B.

S seje MK LMS M. Sobota

Problemi so ostali nerešeni

Prejšnji teden je bila seja mestnega vodstva LMS v M. Soboti. Iz razgovora se je pokazalo, da je več problemov, ki bi jih organizacija morala rešiti, ostalo nerešenih. Delovni plet, ki je mladino prevzel v času praznovanja obletnice SKOJ, je uplabil in tako je marsikateri aktiv v teh zimskih mesecih le zivotaril. Izmed vaških aktivov je najbolj razgiban rakičanski, čeprav je na novo zaživel šele v začetku leta.

Kazno je, da je organizacija skrbela bolj za razne akcije, prireditve, ne pa tudi za vzgojo mladine, ni se borila za lik mladina in za uveljavljanje socialističnih odnosov v našem družbenem življenju. Oziroma in razkrinkati bi morala predvsem tiste razmere, v katerih živijo vajenci, kajti niz primerov je, ki kažejo, da so večkrat odnosi med vajenci in mojstri vse prej kot človeški in da je vajence pogostokrat dekla in hlapec. Ti pojavi so pa več ali manj ostali zaprti v delavnici, čeprav bi prav borba proti njim utrjevala organizacijo in ji dajala tudi politično vsebino in moč.

Premalo je bilo tudi skrbi za lepo, dostojno zabavo. Mladinski plesi, ki sta jih ob nedeljah izmenoma prirejala dva aktiva, niso dosegli zaželjenega namena. Na njih je prihajalo in se zabavalo največ tistih, katerim so ti plesi bili najmanj namenjeni. Poleg tega pa je taka oblika zabave dajala

vse možnosti za razen izživljanja in za razmah nezgodnih teženj. Zato so ti plesi zbudili tudi ostre pripombe in kritike raznih množičnih organizacij. Tudi komite je uvidel, da je zabava v taki obliki zgrešena in se odločil, da bo prepovedal organiziranje mladinskih plesov.

Daslej je komite tudi vidno zaostal za našimi družbenimi spremembami, saj se ni nicesar ukrenil za formiranje bodoče komunske organizacije. Posamezni člani so se tudi premalo zavedali naloge, ki jo jim je zaupala mladina. Zato so se začeli odmikati delu. Tako je v času tega leta komite moral preživeti mnogo spremembe. Od prejšnjih 11 izvoljenih članov jih je ostalo in delalo le 6. Zato je vsaj deloma razumljivo, da sedanjemu vodstvu situacija, ki vlada v posameznih aktivih, ni popolnoma jasna, vendar pa vse to ne more opravičiti pomanjkljivosti v delu in krivde, da so člani zanemarjali organizacijo.

Da bi popravili in dohitieli zamujeno ter postavili organizacijo na dobre temelje, so sklenili, da bodo proti koncu tega ali v začetku prihodnjega meseca sklicali plenum, ki bo potem pripravil komunske konference. Se prej pa bodo obiskali vse aktivne in se seznanili z njihovim delom in problemi.

B. S.

Razgibala se je pa tudi lendavska okolica. V prihodnjem mesecu bodo imeli prireditve v Dolgi vasi, Mostju in Petišovcih. Združena proslava bo pa 22. maja v Lendavi. To ne bo samo proslava za Lendavo in okolico, ampak za vso bodočo lendavsko komunio.

Da bi pa bilo prebivalstvo podrobneje seznanjeno o gospodarskem, kulturnem in družbenem razvoju lendavske občine v povojnih letih, bo DPD Svoboda izdalo nekaj zbornik Lendava 10 let v svobodi. V zborniku bo prikazana tudi politična dejavnost in delo raznih organizacij.

Matere svojim otrokom

Pred tednom so v lendavski osnovni šoli obnovili mlečno kuhinjo, za katero se je prijaviло nad 200 otrok. Na povabilo šole se je prijaviло več kot 40 mater, ki redno skrbijo za kuhinjo in za svoje malčke pripravljajo vsak dan dve malici. Za to njihovo dobro voljo jim je Društvo prijateljev mladine zelo hvaležno.

—cc

je, da se je finančna zmogljivost naših kmetovalcev lani celo povečala za 6 odstotkov. Zato ne bi bilo prav, če bi napredek v okraju ocenjevali samo po investicijah, ki jih dajemo po družbenem načrtu, pri tem pa pozabljali na naše notranje rezerve. Teh rezerve pa nimamo samo v industriji, ki naj bi letos dala za 21 odstotkov več proizvodov, in obrti, v kateri predvidevamo porast za 7 odstotkov, marveč tudi v našem kmetijstvu. Zaradi tega o njem tudi nekaj več besed.

Tretjina ostane kmetu

Naša kmetijska (družbena) posestva so lani plačala 15 milijonov din zemljiškega davka (zemljarine) in nekaj nad 65 milijonov din prispevka za socialno zavarovanje. Če k temu prištejemo še 12 milijonov din, plačanih na račun amortizacije, potem dobimo vsoto, ki bi jo morala posestva odrediti skupnosti v obliki davka, če bi za njihovo zemljo, ki jo obdelujejo in hasnujejo, veljali tisti instrumenti, ki jih uveljavljamo v odnosu do zasebnih kmečkih gospodarstev. Razen tega so imela ta posestva lani 46 milijonov din dobička.

Ze iz tega je moč sklepati, da ostane kmetu — seveda potem, ko že odpišemo potrebe za preživljanje njegove družine — domala tretjina vrednosti tistega, kar je na svoji zemlji pridelal, seveda, če so tudi njegovi pridelovalni uspehi na hektarju takšni, kot so bili v dežavnem sektorju. V resnici pa so nekoliko manjši zaradi dražjih storitev in večjih pridelovalnih stroškov, kajti v zasebnem sektorju ne uporabljajo toliko strojev, niti v toliki meri ne uveljavljajo agrotehničnih in zootehničnih ukrepov. Vsekakor pa ostane v zasebnem sektorju kmetijstva okrog 100 milijonov din, ki jih je mogoče investirati. Da je ta številka tudi stvarna, lahko sklepamo po tem, da so kmetje našega okraja prispevali v ničlih treh letih za elektriko okrog četrtil milijarde din ali povprečno 80,5 milijonov din na leto.

Poslednje številke nam tudi povedo, da smo imeli zadnja leta pred seboj dokaj jasne smotre: kam največ in na čem vložiti odvisna denarna sredstva, ki jih v načrtih nismo predvideli? Prav zato je v našem okraju uresničena elektrifikacija v prvi fazi s 95 odstotki in se že naglo bližamo njenemu uspešnemu zaključku.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dosedaj opravljeno - rezultat vneme in pobud kmečkih ljudi

Nekaj misli k letošnjemu družbenemu načrtu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kam pa naj bi v bodoče vlagali odvišna denarna sredstva? Na tem področju čakajo hvaležne naloge zlasti naše kmetijske zadruge. Osebnost sem prepričan, da bomo denar najbolje naložili, če bomo letos še odločneje izvajali drugo fazo elektrifikacije in tako preskrbeli našemu kmetijstvu tudi industrijski tok, izboljšali semena, v večji količini kupovali in uporabljali umetna gnojila, se potegovali za napredek v živinoreji, predvsem gradilno-gnojilne jame in silose, izboljšali veterinarsko službo, odprli nove umetne osemenjevalnice, si omislili boljše plemenjake, kupili dovolj škroplilnic za sadno drevje itd. Nekaj rezervnih sredstev bi kazalo vložiti tudi v kulturne in telovadne domače. Skratka: imeti moramo konkretno in za vsakega človeka razumljiv program, če hočemo doseči, da bomo odvišna finančna sredstva dali tja, kjer nam bodo prinesla največ koristi.

Takšen program bi morale uveljavljati naše kmetijske zadruge, morale bi biti njegov odločilen organizator in pobornik. Tega v našem okraju ne bo težko uresničiti, saj nam že dosedanje izkušnje dovolj prepričljivo povedo, da smo elektrificirali domala vse področje v okraju, večja središča obogatili z novimi kino-aparaturami, ki posredujejo kmečkim ljudem tudi sedmo umetnost, postavili vse mogoče objekte in tudi napredovali v proizvodnji — vse to pa le z nekaj odstotki družbenih sredstev od vrednosti tistega, kar je bilo v resnici opravljeno, kajti vse drugo so opravili in prispevali sami kmečki ljudje.

Tega poleta in samoiniciativne naših prebivalcev ne smemo zametati. Kajti dobra volja je tu, vse napore in prizadevanja je treba samo povezati in uspehi ne bodo izostali. Za uresničevanje tega poslanstva pa so najbolj primerne naše kmetijske zadruge.

Skupna sredstva za obnovo in napredek kmetijstva

Delovnim kolektivom naših kmetijskih posestev je treba tudi pripočeti, naj tistih 46 milijonov din dobička in 12 milijonov din amortizacije uporabijo predvsem za obnovo vinogradov, Stanovanjskih hišic (viničarij) ne kaže obnavljati s temi sredstvi, kajti one so lastni tistih, ki v njih prebivajo. Takega plačevanja pa niti ne dovoljujejo naši zakonski predpisi. Treba pa bo določiti finančna sredstva, ki jih moramo nujno dati v obliki kreditov delavcem na tel posestev in kolonistom v Apaški kotlini za popravilo in obnovo stanovanjskih hišic.

Življenjski nivo ljudi, ki prebivajo v vinogradniških predelih, se zadnje čase močno izboljšal; priznane so jim pravice iz socialnega zavarovanja, dobivajo torej otroške doklade, zdravstveno pomoč v primeru bolezni, ne tajejo pa jih niti več skrbi, kaj bo z njimi na stara leta, kajti dobivali bodo tudi starostno pokojnino. Zal se teh pridobitev vsi ljudje še ne zavedajo, kar še posebej velja za področje vinogradniškega posestva. Kerencič — Koge. Spričo večje kupne moči v teh predelih bodo nekdanji viničariji lahko prispevali tudi nekaj svojih denarnih sredstev za obnovo stanovanjskih hišic — viničarij ki so jih v večinioma slabem stanju dobili od bivših gospodarjev. Sicer pa bomo morali v teh krajih naša prizadevanja usmerjati tako, da bodo povečano kupno moč izkoriščali predvsem za izboljšanje življenjske ravni v solonsnem, torej v evronskem smislu, ne pa za večjo potrošnino vina. Otroške doklade naj bi stari uporabljali v prave namene; težko je namreč razumeti, zakaj so otroški vrtni v teh predelih domala oranji. Sindikalne organizacije in uprave posestev bodo temu morale posvečati mnogo več pozornosti.

Prav tako se človeku zdi nevezljivo, da nekateri ljudje, ki imajo v teh krajih nekaj kvadratnih metrov zemlje čez pol hektarja, trdovratno vztrajajo pri tel metrah in tako upravljajo celo do deset let delovne dobe, ki so jo prebili v zadruzi, za poznejše uveljavljanje pogojev za starostno pokojnino. Ta zabloda se bo ljudem pozneje bridko maščevala. Marsikje bi se dalo veliko opraviti s prepričevanjem in pojasnjevanjem. Drugače pa se bomo morali v teh predelih sploh prizadevati in tudi pomagati, da bodo ljudje vlagali kar največ sredstev v svoja stanovanja — za svoj kulturni napredek.

Radio je v teh krajih eno izmed najbolj učinkovitih vzgojnih sredstev. Res ni več redke pojave, vendar pa se moramo tudi v bodoče prizadevati, da bo sčasoma prijatelj

v vsaki hiši. V vinogradniških predelih ljudje namreč bolj malo bere, predvsem zaradi narave njihovega dela in pa tradicije, kajti še ni dolgo tega, ko so bili vključeni v okrove preteklosti, ki je zanje pomenila zgolj garanje in izkoriščanje. Radio pa je sredstvo, ki ne terja oči in je spričo tega tudi najbolj priljubljeno. Na terenu lahko namreč vsak dan ugotovimo, da so ljudje dobro poučeni o dogodkih doma in v svetu, da mnogo vedo in si znajo marsikaj pravilno tolmačiti. Vse to pa jim je v glavnem posredoval radio.

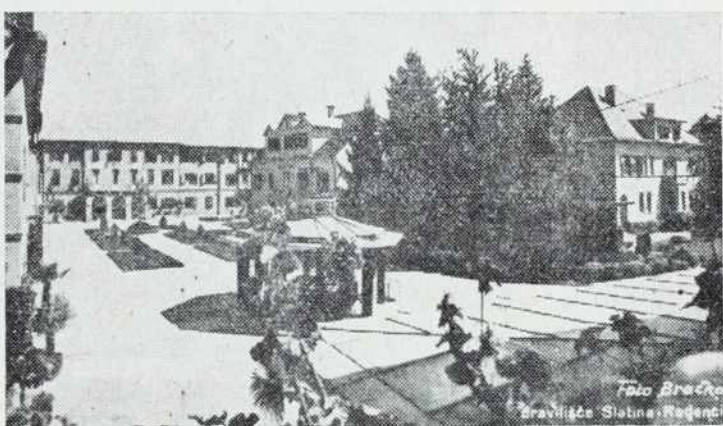
V splošnem smo dobro napredovali. Socialistična misel je prodirala na podeželje, tam si osvaja nova pota in rase. Naj navedem samo en primer. Ko smo pred tremi leti začeli bojevati bitko za elektrifikacijo podeželja, je bilo še mnogo uporov, češ, zakaj mora vsako prispevati za daljnovo in vsake-

no omrežje po svoji gospodarski zmogljivosti in ne po številu luči, oddaljenosti omrežja in podobnem. Že čez eno leto so taki ugovori izgubili pri nas domovinsko pravico in sedaj je že slehernemu kmečkemu človeku razumljivo, da je dolžan prispevati za skupno stvar po svoji zmogljivosti. Tako je načelo vsak po svojih sposobnostih že stvarnost in naši kmetje so za napredek v socialističnem smislu čedalje bolj dovzetni. Za tako trditve so pri roki številni dokazi. Vedeti pa moramo, da bo nadaljnji razvoj v naših vaseh v mnogočem odvisen od aktivnosti kmetijskih združb. One se ne bodo smele ukvarjati samo s tako ali drugačno konkretno dejavnostjo, marveč bodo morale biti hkrati tudi družbenopolitični stroji, kar je bilo že mnogokrat povedano in v praksi vendarle premalo upoštevano.

V Radencih zgublamo tekoče zlato

Proizvodne možnosti so v našem okraju razmeroma velike, toda o tem morda drugič. Tokrat bi le še

s stališča boja proti alkoholizmu. Sicer je podjetje v nevarnosti, da bo moralo že zgrajene in v notra-

povedal, da se nam ne zdi docela razumljivo, zakaj ne dajo na razpolago investicijskih sredstev iz republiških virov Slatinskemu podjetju v Radencih. Okraj namreč nima teh možnosti. Podjetje bi lahko prodalo na trgu za 150 odstotkov zdravilne vode več, kot pa znaša sedanja proizvodna zmogljivost. Tu gre v nič tekoče zlato. Z izvozom kakovostne slatine bi bile investicije v devizah kmalu vrnjene, verjetno pa mnogo prej, kot v katerikoli drugi gospodarski panogi. Taka investicija bi se prav gotovo izplačala tudi

njosti dobro opremljene vrelce zapreti, ker več ne odgovarjajo objekti nad zemljo. Če bi to dopustili, potem bi podjetje spravilo v neugodno položaj, kajti načrpal bi za 50 odstotkov manj zdravilne tekočine, dočim bi se investicija v znesku 50 milijonov din že v nekaj letih povrnila družbi nazaj, če namreč upoštevamo sedanje instrumente družbenega načrta.

V skupnosti je moč

Tako pravijo tudi v Bistrici. Zato so tudi združili svoje zadruge in prepričani so, da bodo tako najbolje gospodarili. Združili so se v začetku leta, nova zadruga pa se imenuje »KZ Bistrica ob Murici in povezuje vsa tri naselja. Kmetijska zadruga ima svoj traktor, vsedel in dve mlatilnici, s skupnimi močmi pa upajo nabaviti še več drugih, za kmetijstvo potrebnih strojev. Začeto delo je že pokazalo, da so dobro zaorali v ledino zadrugištva.

Vsakemu po njegovem delu

Pred kratkim je bil občni zbor inženirjev in tehnikov, zaposlenih pri Nafti v Lendavi. Iz poročila predsednika Piškurja, geologa, je bilo razvidno, da je društvo precej delalo, saj je priredilo več strokovnih predavanj in eno zelo dobro uspelo ekskurzijo v mariborsko tovarno avtomobilov in v tovarno dušika v Rušah.

V diskusiji so člani pozdravili nov način nagajevanja, hkrati pa so menili, da niso imeli prav tisti, ki so na zadnjem sindikalnem občnem zboru zagovarjali uravnilovko

VZGOJNO DELO bo treba prilagoditi razmeram

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na področju okraja deluje 67 sindikalnih podružnic, štejejo pa 5688 članov, kar je več kot 10% od skupnega števila prebivalstva. Sindikalna organizacija je potemtakem pomemben čimtelj, ki bo lahko v prihodnosti še bolj pridobil na ugledu in se uveljavil v javnem življenju, če bo občutnejše vplival na kmečko okolico in jo opolnaje z izkušnjami zavestne borbe delavskega razreda za kar najbolj popolno osebno upravljanje. Takega blagodejnega vpliva pa na podeželju še vedno ni čutili, posebno zaradi tega, ker je delavec še vedno premalo izobražen in vzgojen, da bi lahko postal nosilec napredka in socialistične miselnosti ne le v svojem podjetju, marveč tudi v okolju, ki ga obdaja in v katerem živi.

Vzgoji članov bodo tudi letos morali posvečati vso pozornost, celo večjo, kot so jo lani, ko so na tem področju dosegli precejšnje uspehe. Imeli so več centralnih predavanj v okviru Ljudske univerze, 112 strokovnih in političnih predavanj pod okriljem podružnic in dvoindnevni seminar za delavsko upravljanje. Prosvetljenja so posebno potrebni kmetijski delavci — večerajnji viničariji, hlapeci in dekle, ki so se lani prvi vključili v delovni proces kot svobodni ustvarjalci. Na poti do uveljavljanja pa jih še vedno spremljajo predsodki in navade iz preteklosti, predvsem pa zaostalost in neznanje, ki sta jim največja ovira na poti do napredka v novem okolju — kolektiv. Takih delavcev pa je v okraju čez 1800 in so vključeni v sedmih izmed dvanajstih sindikalnih podružnic, ki so bile lani navedeno ustanovljene.

13. april — praznik ivanjkovskih občanov

Le še nekaj dni nas loči od 15. aprila, ko bodo prebivalci občine Ivanjkovi v Ljutomerskem okraju svečano proslavili svoj praznik; tega dne, pred enajstimi leti, so se namreč domači partizani spoprijeli v boju z desetkrat močnejšim sovražnikom. Zaradi izjave so bili obkoljeni v Zmazkovi viničariji in so v neenaki bitki prizadejali okupatorju precejšnje izgube.

V spomin na ta dogodek in žrtve, ki jih je ivanjkovska občina dala na oltar svobode, bodo odslej vsako leto 15. aprila imeli svoj občinski praznik. Tako so sklenili člani političnih in družbenih organizacij. Na letošnje slavlje se že pridno pripravljajo. Imeli bodo večjo kulturno prireditev, praznovanje pa bosta prav gotovo počivila tudi dva prizivela borce, ki bosta občinstvu pripovedovala, kako sta bila z ostalimi uporniki obkoljena in kako sta se rešila iz ognjenega obroča.

L. T.

Runeč

Preteklo nedeljo je IZUD na Runeču priredilo igro »Slaba vest«. Igralci so v glavnem svoje vloge dobro obvladali, zato pa tudi počeli priznanje gledalcev v nabito polni dvorani. Najbolj jim je ugajala igralka Vida Rajhova.

Zaradi oddaljenosti do Ivanjkovskega kina si Runečani in okoličani želijo še več takih in zanje primernih iger.
L. T.

Prvi dve številki SOBOŠKEGA GLEDALIŠKEGA LISTA

Štefan Balazic

Pred mano ležita prvi dve številki našega gledališkega lista. Prvo številko sta izdali KUD »Stefan Kovač« in MKUD »Stefan Cvetko« — gimnazija ob skupni uprizoritvi Tiemeyerjeve drame »Mladost pred sodiščem«, drugo pa je izdalo KUD »Stefan Kovač« ob premieri operete F. Herveje »Mam'zelle Nitouche«. Obe številki je uredil prof. Bruno Hartman, opremil akademski slikar prof. Franc Vrtačnik, natisnila ju je Obmurska tiskarna in sicer prvo številko v 500, drugo pa v 400 izvodih.

Izdaja gledališkega lista pomeni mnogo in to ne samo za Soboto, ampak za celo Prekmurje, ker obravnava dejavnost vseh naših kulturno-umetniških skupin. V prvi številki dobimo v pogled v dramatsko dejavnost, druga pa nam prikazuje dejavnost pevskih zborov ter nastanek in razvoj pevske kulture pri nas. Poleg obravnavanja zgodovine prekmurskega gledališča pa je gledališki list spopolnil tudi našo dramatsko in sploh kulturno dejavnost, ker bo, kot je rečeno v uvodu, lista prisrčna vez, ki se spleta med ljudmi na odru in gledalci v dvorani, vez, ki občinstvo seznanja o naporih domače igralske skupnosti, razlaga uprizoritve, tolmači delo in življenje uprizorjenega dramatika. V kolikor je list postal to, kar je navedeno v uvodniku, homo spoznal iz pregleda obravnavane tematike.

Vsebinska prva številka je naslednja: Uvod, prof. B. Hartman — H. Tiemeyerjeva Mladost pred sodiščem, prof. F. Zadravec — Oris gledališkega življenja v Prekmurju med obema vojnama, Jože Zrim — Nekaj spominov na predvojno soboško gledališče, prof. L. Uršič — Prispevek soboškega dijaštva k splošni gledališki dejavnosti v Soboti, B. Hartman — Pregled gledališkega prizadevanja v Soboti po osvoboditvi, na koncu pa so še kulturne novice iz Sobote. Temeljni članek je napisal prof. Zadravec. Viri, ki jih je imel za to rekon-

strukcijo našega predvojnega gledališkega življenja, so bili pomanjkljivi, toda s svojim precejšnjim poznavanjem raznih medvojnih kulturnih in političnih razmer je razvoj prekmurskega ljudskega odra v luči te družbene problematike tako temeljito osvetlil in obrazložil, da bo naša kulturna zgodovina težko kaj spremenila ali drugače komentirala. Siroko razlago je zaključil s sumarično oceno, v kateri je zapisal, da »kvantitetno izkazuje ljudski oder v Prekmurju pri vseh delujočih grupah zadosten obseg, kvaliteta pa razen redkih primerov soboškega odra ni bila dosežena nikjer, kajti uspešno delo so ovirali maloštevilni odri, povprečen gledališki kader, premajhna skrb za igralske tečaje, zlasti pa neumetniška, neobjektivna kritika«. Poleg tega pa so tudi politični kriteriji in finančni nagibi onemogočili igralsko prizadevanje in kvaliteto. Toda snaj je bil prekmurski oder med vojnama še tako povprečen, je v kulturnem razvoju našega ljudstva v tem delu domovine odigral vendarle precej pomembno vlogo.

Režiser mnogih soboških uprizoritev Jože Zrim se je spomnil dramske skupine pri Sokolu. Skupina je v začetku morala premagovati mnoge težave, najbolj pa je njeno delo oviralo pomanjkanje prostorov in slovenski jezik, ker je pač večina inteligence govorila madžarski, domačini pa spet prekmursko narečje. Toda ljudje so se čedalje v večjem številu vključevali v delo in vsak sodelavec je z veseljem po-

magal, saj se je zavedal, da gradi svoje lastno gledališče, ki je bilo vsakemu toliko pri srcu. Spomini in zahvali se vsem, ki so s svojim požrtvovalnim delom ustvarjali soboško gledališče.

V svojem članku je prof. Lojze Uršič imel namen informativno odgovoriti na vprašanje, koliko je soboško dijaštvo prispevalo h gledališki dejavnosti v Soboti. Najprej je skopo orisal »kako je raslo in padalo soboško gledališče pred drugo svetovno vojno, iz tega okvira pa je potem izlučil »soboški dijaški dramatski prispevek v letih 1929 do 1940«. To delo ni bilo lahko, kajti dijaki so največkrat sodelovali pri drugih društvih, samostojno so pa nastopali bolj redko. Zaradi pomanjkanja podatkov pa je tudi težko dokumentirati, kdaj se je »soboški dijaštvo« moglo dostojno predstaviti na odru in zato tudi slika dijaške dramatske dejavnosti ni popolna in zaključena, toda iz skopih virov ho težko dati kak natančnejši prikaz, zato bo pa gotovo analiza prof. Uršiča končnovaljna in sicer tja do leta 1940. Za povojno dijaško gledališko delo pa bo potrebna še daljša in izčrpnjša razprava, kot pravi sam, zato pa je tudi isti del članka, kjer govori o tem delu, precej šibek, informativno nepopoln in premalo kritičen. Predvojno dijaško gledališko snovanje je pa prof. Uršič ocenil takole: »Tudi v soboškem dijaškem gledališkem snovanju se usodno zreali predvojna strankarska razklenost, zaradi katere je dijaški delež večinoma skrit v uspehih posameznih skupin in društev, vendar je dijaštvo le prispevalo svoj skromni delež k soboški gledališki kulturi.

a kot prosvetni čimtelj še ni mogel izpolniti svoje naloge.

Repertoar povojnega gledališča, pomanjkljivosti v delu, pogoje, v katerih se je razvijalo, in njegove potrebe je na kratko orisal prof. Bruno Hartman v članku »Pregled gledališkega prizadevanja v Soboti po osvoboditvi«. Ob primerjanju s predvojnim je ugotovil, da je »povojno kulturno obsežnejše, umetniško vrednejše in bolj aktualno, vendar bi pa lahko za gledališče več storili tako z organiziranjem tečajev za igralce, kakor tudi za osvežitvi našega repertoarja in to z modernimi deli, skrbeti bi pa bilo potrebno tudi za pravilne in konstruktivne ocene gledaliških prireditev. S kratkimi kritičnimi opombami je ocenil razne prireditve in razgrnil pred nami široko področje problemov in potreb za uspešno gledališko delo; zdi se mi pa, da bi bilo dobro in celo nujno, da bi kaj več pisali o problemih, ki jih je prof. Hartman že načel, zlasti pa o repertoarni politiki in o pojmi, ki so se izoblikovali bodisi med igralci bodisi med gledalci (B. Hartman).

Tako smo pregledali vsebinsko in ugotovitve, ki jih je prinesla prva številka. Druga številka dopolnjuje pregled kulturne dejavnosti in zato ima prav isti značaj: zgodovinsko osvetliti in zabeležiti ter kratko karakterizirati naša glasbena prizadevanja, našo pevsko kulturo.

Druga številka je vsebinsko nekoliko obsežnejša. Prof. B. Hartman je prispeval dva članka in sicer »Drobeli okrog naše operete (Mam'zelle Nitouche, op. B. S.) ter »Okvirni pregled slovenskega glasbenega udejstvovanja v Prekmurju do druge sve-

RADGONSKI PROSVETNI DELAVCI razpravljajo o šolski reformi

Zadnje soboto so se sestali v Gor. Radgoni učitelji iz gornjega konca Ljutomerskega okraja. Navzoči so bili skoraj vsi učitelji, kar dokazuje, da se naši prosvetni delavci dobro zavedajo svojega vzgojnega poslanstva med ljudskimi množicami.

Za uvod v zborovanje je predsednik društva imel referat o rasti osebnosti med 7. in 14. letom, to je o otroku, ki je šoloobvezen. Se bolj važno je bilo nadaljevanje zborovanja, ko so učitelji izmenjavali misli o naši novi reformirani šoli. Prosvetni delavci želijo v šolo več praktičnosti, vendar ne tako, da bi se izmaličila šola v neko zvrst strokovne šole. Šolska reforma ne sme osiromašiti naše šole na račun znanja, ki je v praktičnem življenju sicer koristno. Šola mora dati našemu državljanu tako znanje, ki mu kot socialističnemu človeku pripada. Za novo obvezno in enotno šolo je vsakokrat pomembna tudi izbira predmetnika. Treba je dobro pretehtati, kateri učni predmeti se spadajo v splošno izobraževalni krog in kateri ne več. In teh se je treba potem lotiti, a ne več s pozicije njihovega zgodovinskega nastanka, pač pa s pozicije sodobnega življenja. Šola mora zbuditi v učencu več etike do dela in mora dati na vsaki stopnji neko zaključeno znanje. Najvažnejša pa je vsakokrat misel, ki jo je izrekel tov. Kovič, moravitelj iz Radince, da naj bo nova splošna izobraževalna šola taka, ki bo omogočila brez gromotnih težav vsakemu državljanu možnost izobrazbe do najvišje stopnje.

Poseben poudarek učiteljskemu sestanku je dal tov. Roman Albreht, član republiškega sveta za prosveto in kulturo in tajnik Zveze Svoboda za Slovenijo. V svoji razpravi je načel vrsto vzgojnih vprašanj, o katerih bodo morali prosvetni delavci še mnogo razmišljati na sestankih in študijih na svojih šolah.

Sestanek učiteljev v Gor. Radgoni je pokazal, da se naše učiteljsko življenje zanima za šolsko reformo in da prispeva s svojimi razglabljanji o njej mnogo za rasti in razvoj naše socialistične šole. —rko

Orodja dovolj, ljudi pa premalo

Na letnem občnem zboru gasilskega društva v Lendavi se je zbralo čez 100 prebivalcev mesta — rednih in podpornih članov, ki so v gimnazijski risalnici prisluhnili poročilom o delovanju svoje organizacije in naposled povedali tudi svojo besedo.

Na zboru so lahko zvedeli, da imajo moderno opremo in sodoben gasilski dom, ki so ga postavili s pomočjo meščanov, ljudske oblasti in Državnega zavarovalnega zavoda. Društvena imovina je vredna okrog 14 milijonov din. Kljub najmodernejšim napravam, saj imajo

Tečaj angleščine imajo

Pri Nafti v Lendavi so organizirali tečaj angleškega jezika, tečaj obiskujejo tehniki, inženirji, uslužbenci in kvalificirani delavci. Znanje angleščine je zelo potrebno tehnikom in inženirjem, kajti vsa moderna literatura o nafti je v angleščini.

Slušateljke poučujeta ing. Cigit in ing. Zidar po najnovejši metodi, ki so jo že uporabili na številnih drugih podobnih tečajih. Podjetje Nafta je že tudi naročilo gramofonske plošče z angleškimi lekcijami in tako bo z živo angleško govornico monotonni pouk zelo poživljen.

Na odru v Radencih

Prejšnjo nedeljo so se v Radencih predstavili igralci domačega DPD »Svoboda«: z veseloigro Josipa Ogrinca »V Ljubljano jo dajmo«. Igra prikazuje v veselem žanru težave, ki se pojavljajo ob ženitvi, zlasti pa, če si oče želi bogatega ženina, hčerka pa legega moža. No na koncu so pa vsi zadovoljni in srečni.

Igro je režiral Miha Veršič. Tempo, ga je vnesel v dogajanje, je bil zelo primeren in učinkovit, zlasti še v zadnjih prizorih drugega in tretjega dejanja. Tudi igralci so svojo nalogo dobro izvršili. Prvi par Gasper in Neža je dokaj pristno kreiral strogega očeta in popustljivo, uvideno mater. Tudi drugi par je poskrbel za veselje: dočim sta za ljubljence Mirko in Marica bila nekam plašna in negotova. Posrečeno je bil zaigran tudi notar.

Dvorana v zdraviliški restavraciji je bila polna in gledalci so ži-

vahno pritrjevali igralcem, ki bodo z igro v kratkem gostovali tudi na nekaterih sosednjih odrih.

Letni občni zbor Gostinske zbornice

Tudi v Prekmurju so možnosti za razvoj gostinstva. Lepi borovi gozdovi, prostrane ravnine z bogatimi poljanami vzbuja marsikateremu turistu občutke zadovoljstva in užitka. Naravne lepote pokrajine je treba tudi upoštevati, ko govorimo o našem gostinstvu, v katerem terja sedanje potrebe in pogoji zaenkrat preobrat in boljši sistem poslovanja, predvsem v smeri uveljavljanja turizma.

O tem in še marsičem drugem so se pogovarjali tudi na večeršnjem letnem občnem zboru Gostinske zbornice za okraj M. Sobota. Natančneje homo o tem poročali v prihodnji številki našega tednika. F.

tove vojne. Nadai Ernest je zapisal Spomin na prejšnje soboške orkestre, prof. Vladimir Močan je prikazal delovanje pevskega zborov v Prekmurju v desetletju po osvoboditvi, prof. Danijel Gram pa instrumentalne ansamble in njihovo dejavnost po osvoboditvi, prof. Franc Hanjšek je pa opisal razvoj in delo pevskega zbora KUD »Stefan Kovač«.

V prvem članku prof. Hartman uvodoma razmišlja o resničnem, vselem in lepem v umetnosti. Na osnovi teh bežnih razmišljanj ocenil in določil mesto opere v umetnosti, prikaže njen nastanek in razvoj v Evropi, iz tega splošnega orisa se pa povrne k operi »Mam'zelle Nitouche«.

V drugem članku prof. Hartman raziskuje nastanek in razvoj umetne glasbe v Prekmurju in kdaj so začeli zavestno gojiti, izvajati, sprejemati in se bkrati zavedati, da je ta glasbena kultura del splošne slovenske kulture. Na osnovi zgodovinskega pregleda, analiz dela raznih pevskega in instrumentalnih zborov, repertoarja nekaterih nastopov in družbenih razmer, v katerih so se glasbena prizadevanja izvijala, nam prof. Hartman prikaže splošno podoba naše glasbene kulture do druge svetovne vojne. Do 70-tih let preteklega stoletja opažamo, da je »svepela zrna cerkvena vokalna glasba, ki je bodisi zasla iz ljudstva, pa so jo raba v cerkvah in natšni v pesmaricah nekako uzakonili... bodisi se je naslonila na tujerodne vzorce, kar je najbolj značilno za evangeličansko slovensko pesem«. V slovensko glasbeno kulturo pa se je vključila s pomočjo »stikov raznih narodnih zavednih duhovnikov in učiteljev, ki so se bili seznanili s slovensko sodobno cerkveno glasbo in jo preko raznih publikacij, od katerih so najvažnejše pesmarice Mohorjeve družbe, uvajali tudi v svoje cerkve.« Toda ob začetku našega stoletja se je povečala madžarskizacija in to je vse do konca prve svetovne vojne zavrlo

Še večji razmah slovenske pesmi. »Po združitvi z ostalo Slovenijo leta 1918 sta razvili v Prekmurju svojo prosvetno delo ob takrat najmočnejši politični stranki. Več uspeha... v pevske in glasbeni dejavnosti je imel klerikalni tabor in sicer s pevskeimi zbori. »Instrumentalno glasbo so izvajali redki tamburaški zbori in godba na pihala.« Toda čeprav je vse to glasbeno prizadevanje bilo se v precej nizki stopnji... je razdobje med obema vojnama zlasti v tridesetih letih, omogočilo, da se je Prekmurje ootreslo zamudništva in se v pogledu glasbene kulture skoraj izenačilo z ostalimi slovenskimi pokrajinami.

Oba članka prof. Hartmana sta za vsakega bralca nedvomno zanimiva in pomembna; prvi, ker je doreč iz splošne kulturne ali boljše gledališke zgodovine, ki nam je več ali manj slabo poznana, drugi se pa tiče naše kulturne preteklosti in njene vrednoti, ki jo pa moramo poznati že zato, ker je naša in ker vsa naša sedanja kultura sloni na temeljih prejšnje in izhaja iz nje. Ocena, ki jo prof. Hartman ob koncu svojega članka zapiše, je dovolj široka in stvarna, zato se ob njej ne bi mudil. Moti me pa presplošna in netočna trditev, da je »sombathelski škof Janoš Szily spoznal, da Slovenci v njegovi školiji nimajo niti najosnovnejših verskih pripomočkov in naročil kančovskemu župniku Miklošu Kuzmiču, naj jih oskrbi.« Ni dovolj jasno, če se ta trditev nanaša na »Knigo molitvenosti ali pa na splošna ocena Kuzmičeve dejavnosti. Za prvo misel ni dovolj dokazov, druga pa je zgodovinsko netočna, kajti Kuzmič ni delal le na pobudo sombathelskega škofa, od katerega je dobival pobudo in podporo, toda šele takrat, ko ga je sam seznanil s svojim delom in s potrebami Slovencev.

Brez vsakega pretiravanja lahko trdim, da je vokalna glasba v teh desetih letih

Proslava madžarskega narodnega praznika

Prejšnji teden so pripadniki madžarske narodne manjšine v Lendavi z akademijo svečano proslavili madžarski narodni praznik — obletnico marčne revolucije 1848. O revolucionarnem gibanju, ki je leta 1848. zajelo Evropo, je govorila prof. Renata Mejak. Sledil je kulturni program, v katerem so sodelovali dijaki nižje gimnazije s pevskim zborom, deklamacijami in folklorno skupino. Potem so nastopili solopevci, tov. Salamon pa je s harmoniko zaigral nekaj madžarskih pesmi.

Pri nastopu se je zelo dobro izkazala mladiška folklorna skupina, ki ji bo treba posvetiti v bodoče več pozornosti. Proslavi je prisostvovalo več kot 500 ljudi.

celo aparate za gašenje s peno, pa ne bi mogli na enkrat posredovati na več krajih, ker jim primanjkuje ljudi. Pogrešajo predvsem mladino. In vendar so svojim nalogam dorašli. Zastopnik OGZ jim je obljubil še avtocisterno.

Lendavski občani bi morali vedeti, da jim je močno gasilsko društvo tudi zares potrebno. V stanovanjih se namreč iz dneva v dan nabira vedno več gorljivega materiala, vedno več ljudi ima plinsko napeljavno in vedno več je možnosti za požar. Kdo jim bo pomagal, če ne prav gasilec? Ne smemo pa tudi pozabiti, da leži mesto sredi naftonosnih poljan.

Domači gasilci pa se tudi pritožujejo, da jih še vedno omalovažujejo in podcenjujejo, prav zato pa bi jim predstavniki ljudske oblasti morali z večjim razumevanjem pomagati. Saj gre vendar za čuvanje naših domov pred rdečim petelinom! —li

Odgovor iz Turnišča

V Obmurskem tedniku z dne 7. februarja t. l. smo pod naslovom »Razčrtanja z ljudmi v turniški občini« objavili prispevek Fr. Drvariča, v katerem govori o razmerah v turniški občini in pri tem kritično omenja delo občinskega tajnika in z njim tudi predsednika občine. Članek je povzročil precej negotovanja v Turnišču, saj je o njem razpravljali tudi občinski aktivi SZZL, a prizadeta tovariša, tajnik in predsednik občine, sta poslala uredništvu odgovor na omenjeni članek, v katerem zanikata piscu resničnost njegovih navedb. Objavljamo ta odgovor, sicer nekoliko skrajšane, vendar z željo, da bi koristil resnici.

Smatramo, da kritika dela občinskih funkcionarjev ni bila dobronamerna in da zategadelj tudi ni dosegla namena konstruktivne kritike. Ko pisec, tovariš Drvarič, prikazuje tajnika občine kot diktatorja in oblastneža, kateremu da se podreja tudi predsednik občine, ki je sicer član okrajnega Zbora proizvajalcev, član Sveta za gospodarstvo pri OLO in dela še v raznih drugih komisijah in odborih ljudskega odbora kot aktiven predstavnik — obenem brez prave povezave prikazuje težave mlinarja Premoša, ki jih le-ta ima s svojimi tovariški. Smatramo, da tu ni govora o koristnih skupnosti, temveč da se gre za osebna hotenja Ivana Premoša, ki hoče za svoj gospodarski neuspeh zvaliti krivdo na občinski ljudski odbor ozir. na tajnika in predsednika občine. Menimo, da bi tovariš Drvarič moral globlje poseči v ta primer in ne soditi enostransko, potem bi gotovo

Kdaj bo lendavska mlekarzna dobila primerne prostore

Skoraj odbeč je govoriti o tem, kolikokrat že se je morala seliti mlekarzna v Lendavi vse dotlej, dokler se ni znašla v zdajšnjih prostorih, ki pa niso primerni za tak obrat ne poslojno niti ne ustrezajo higieniskim predpisom. V zadnjih desetih mesecih, odkar se pa zraven tišči še privatna pekarna, je to stanje še težje. Mnogi odjemalci upravičeno godrnjajo, saj skoraj ni moč verjeti, da tega opravljanja že ne bi mogli koristno rešiti. Človek se upravičeno vpraša, kako pa so vendar lahko vse slašičarne v primernih lokalih — in kar tri so — za mlekarno pa ni takega prostora?!

Menim, da bi bilo treba enkrat resno spregovoriti, če ose te slašičarne služijo svojemu namenu. Mnogo besed je že padlo na račun tega, spremeni pa se ni prav nič. Vsak dan skoraj lahko opazimo, da se v slašičarnah zbirajo mladoletniki in koartajo. Mar nam to ne da misliti? Ob tem sme človek upravičeno razmišljati, kaj je bolj potrebno v Lendavi: tri slašičarne ali sodobno urejena mlekarzna, ki bi v primernih prostorih lahko razen mleka produ-

OPERETA MAM'ZELLE NIETOUCHE

je že bila 15-krat na odru. V minulem tednu so jo igrali v G. Radgoni, kjer je pri nabito polni dvorani prav dobro uspeła. — 27. marca jo bodo dvakrat igrali pri Gradu.

jala tudi mlečne izdelke, ki jih naše gospodinjé često pogrešajo.

Treba je vendar upideti: na področju Lendave živi kakih 2800 delavcev, večina jih ima družine in tem prav gotovo ni vseno, v kakšnih prostorih posluje mlekarzna.

Lendavčan

Radgonski telovadci v novih prostorih

Še do nedavnega so se morali radgonski telovadci gnesti v stari telovadnici, ki je pa bila taka, da je marsikateremu uničila vso voljo do dela. Zato je upravni odbor že dolgo želel zgraditi novo telovadnico. Te lepe želje so se letos tudi delno uresničile.

Novo telovadnico so začeli graditi že predlansko leto, toda pomankanje kredita je delo zavrlo. Z malimi krediti, ki jim jih je uspelo dobiti, so uredili dvorano in pričeli v njej tudi telovaditi.

Radgonski Partizan, ki spada med najboljša telovadna društva v Sloveniji, ima vse možnosti za še uspešnejši razvoj, zlasti sedaj, ko je dobil telovadnico, v kateri bo lahko delalo tudi večje število telovadcev. V svoje vrste bi pa radi pritegnili kar največ mladine, zlasti tiste, ki je že končala šolo. Toda videti je, da te mladine zelo malo najdemo v vseh telovadnicah. —rko

Čas so dobro izkoristili

Lani je bila v Soboti ustanovljena gasilska podčastniška šola. V Sloveniji imamo le še eno tako šolo in sicer v Medvodah. Zato je bila potreba po ustanovitvi druge zelo velika, ustanovitev pa za severovzhodni del Slovenije precejšnje pomena.

Takoj po ustanovitvi so začeli prirediti tritedenske tečaje in pred kratkim je že bil končan četrti tak

tečaj. Obiskovalo ga je 29 gasilcev in gasilk iz Ljutomerskega, ptujskega, mariborskega in soboškega okraja. Nekateri izmed njih so šele pred kratkim vstopili v društvo. Toda kljub temu so na tečaju pokazali dobre uspehe in voljo do učenja; zato so pa tudi vsi izdelali, čeprav učenje ni bilo lahko, saj so imeli dnevno po sedem ur pouka, predmetov pa kar štirinajst. — J. B.

lastnik mlina hotel vseliti v prazno stanovanje zraven mlina, in vložil za to prošnjo na Ob.L.O. Ker pa po takrat veljavnih predpisih temu ni bilo moč ugoditi, je Ob.L.O. povabil oba prizadeta, Premoša in Ceke, naj se sporazumeta, saj je slednji imel svoje pohištvo in družino pred občinsko pisarno in to v najhujšem mrazu. Kljub temu, da je vedel za kaj gre, se Premoša vabilu ni odzval. Občinski ljudski odbor je Ceke Franca napotil na sodišče, vendar pa tu nasvetov ni upošteval, temveč se je s pomočjo dveh občanov nasilno vselil v stanovanje. Premoša je na to mogoče reagiral in dolžil tajnika občine, češ da je Ceke Franca podpiral pri tem. Vložil je tožbo zoper Ob.L.O., čeprav se je že pobotal s Cekom, mu izročil ključe in pristal, da bo slednji pri njem mlinar.

Na osnovi zakonskih predpisov o ljudskih odborih je o zadevi odločal OLO, ki je osvojil mnenje, da je občinski ljudski odbor ozir. tajnik zakonito postopal in da Premoša nima vzrokov za tožbo. Ta pa je seveda v javnosti razlagal zadevo tako, da ima tajnik občine močno oporo pri merodajnih ljudeh na OLO in da je zato tako.

Naslednje vprašanje, s katerim se Premoša noče nikakor spriznjevati, pa je izpolnjevanje mlinskih koncesij, ki bi jih kot zakupnik moral izpolnjevati, in kjer ni ukrepal proti njemu tajnik, temveč ljudski odbor v celoti. Njegov mlin stoji na mlinskem kanalu, kakor še nekateri mlini, ta kanal pa morajo vzdrževati lastniki mlinov. Vsi ostali svoje predele vzdržujejo, edino Premošev je na več mestih pretegan. Zaradi take neurejenosti je voda iz kanala lansko leto tik pred košnjo poplavila 400 ha okrog ležčih travnikov in naredila škodo, ki gre v milijone.

Taka je torej resnica o »Kučkovem mlinu«. Če bi jo pisec navodnega članka poznal, ne bi mogel zapisati, da je to diktatura, če tajnik občine v smislu obstoječih predpisov tolmači zadevo onemu, ki išče svojo pravico. Ali si tajnik občine res prilažja oblastne pravice, če izvaja sklepe ljudskega odbora in druge zakonske predpise, ko gre za koristi občine in s tem skupnosti? Kdor pozna dolžnosti ljudskih odborov in njihovih organov, bo potrđil, da je tako ravnanje pravilno.

Poleg tega je v turniški občini še kup problemov, katere sta morala reševati predvsem predsednik in tajnik občine in smatramo, da so piscu znani — pa jih ni objavil. Kar pa zadeva neko zahtevano članov SZZL v Turnišču, da naj se napravi konec osebni oblasti tajnika, je resnica taka: tega na sestanku v Turnišču ni nikoli nihče postavljal, a na omenjenem sestanku tajnik občine sploh ni bil, kljub temu pa so ga člani SZZL s soglasno izvolili za delegata na občinsko konferenco SZZL, kjer je bil kasneje izvoljen za sekretarja Obč. odbora SZZL. Res pa je, da neresnične govorice o tem širijo ljudje, ki niso člani SZZL, in nočejo o njej slišati, in kjer jih je verjetno dobil tudi pisec.

Glede težav učiteljskega pa, kakor to apisuje tovariš Drvarič, menimo, da bi polemika v zvezi s tem škodovala vsem prosvetnim delavcem, ker smatramo, da učitelji drugod malo drugače gledajo na vse stvari, kakor pa pri nas v Turnišču.

Nemec Stefan, predsednik Horvat Stefan, tajnik Obč. lj. odbora Turnišče

Rakičanci, koga prevzema duh »velikih«?

Tovariš urednik!
V predzadnji številki Obmurskega tednika je bil objavljen članek »Rakičanci, ali res nimamo drugih skrbi? Pisec govori v njem o razmerah v našem kraju in nabaja netočnosti. Ugotavljamo pa, da stoji v njegovem ozadju biški župan Ferdo Celec. Zategadelj pišem to pismo, z željo, da bi javnost zvedela resnico.

Pisec sprašuje, če nimamo v Rakičanu drugih skrbi, kakor ukvarjati se z neko potjo. Imamo jih, imamo! Le če bi bišvi gospod župan prišel kdaj na zbor volivcev ali sestanek SZDL — pa bi slišal in zvedel o mnogih stvareh. Toda rajši se zadržuje v sosednjih gostilniških prostorih, prisluškuje govornicam posameznikom, nato pa sklepa in seveda ostro reagira na zadeve, ki ga osebno prizadevajo.

Kako pa je v resnici zadeva s cesto? Preko sadovnjakov in vrto 17 gospodarjev je speljana peš pot, ki jo uporabljajo nekateri vaščani iz dolnjega koca vasi, predvsem pa Celec, ki ima tudi najbližje do svoje hiše. Vzporedno s to potjo pa je speljana glavna krajevna cesta, v razdalji kakih 40 metrov. Gradnja novih hiš ob glavni cesti je predvidena bolj smotrno, nekoliko vstran od ceste, tako da sosednji dvorišča in gosp. postopja na to peš pot. Zato so volivci na zboru predlagali, da bi prav ob Celecovi hiši, po zemljišču L. Horvata, napravili kakih 20 m dolg prehod na glavno cesto in s tem ne bi več bila potrebna 400 m dolga peš pot skozi sadovnjake in vrtove sedemnajstih poseselnikov. Ker zbor volivcev, kjer so o tem predlogu razpravljali, ni bil sklepčen, je vaski odbor SZDL, videč da je tak predlog smotrni in utemeljen, tudi soglašal z njim in ga zagovarjal. Tako so potem nekateri člani šli od hiše do hiše in povprašali za mnenje volivcev; ali so ali niso za to, da se peš pot zapre. Rezultat te ankete je povedal mnenje ljudi: ogromna večina se jih je izrekla, da se pešpot zapre. To pa nikakor ni šlo v račun Celecu; do svoje hiše bi zljaj moral po blatni ali prašni cesti in ne več pod senco sadnega drevesja. Zagnal je krik in vik, da ima do poti take in take pravice, da ne bo tega nihče izvedel in podobno.

Nad vse zanimivo pa je pri tem tale: Prav Celec se je nekoč močno potoval za tako rešitev, ko je imel še trgovino, hoteč s tem biti bližje glavni cesti. Zljaj vneto zagovarja nedotakljivost te poti, a

v času, ko je županovljal v soboški okolici, je energično spjal pot, ki je prej vodila po njegovem dvorišču — v velikem loku okoli dvorišča. Vse kaže, da še vedno sanja o časih, ko je z žandariji prestavljal ograje na cesti, kakor mu je pač bil kdo prijatelj. Menimo pa, da bi zljaj že lahko uvidel, da pri nas dajemo koristim skupnosti prednost pred težnjami posameznikov. Zato bo vsak predstavnik ljudske oblasti zagovarjal ukrep, ki štiti koristi večine volivcev in ne koristi bivšega župana. Pri takih sklepih volivcev ne bodo omajala niti vabila na kolone ali kaj podobnega. Toliko bi pa že lahko vedel.

Naravnost smešen pa je zaključek v navedenem članku. Kdo so le tisti, ki jih spet prevzema »duh velikih«? Gotovo je, da drži to za njega, saj je vedno znal pravočasno po vetru obrniti jadral, če mu je to le koristilo.

Kaj če bi le malo spomnili bivšega župana na nedavno preteklost, ko smo bili priče njegovemu prilaganju enim in drugim? Ali pa na zamrzajene vloge Kmečke hranilnice in njih izplačevanje — za 500 l

Kljub težavam je delo uspešno

Pri nas v Dokleževju smo že predlanskim ustanovili IZUD »Miran Šumenjak«. Čeprav je društvo še mlado in nima za seboj bogatih izkušenj, si je že pridobilo precej prijateljev, saj je skoraj vsak drug človek v naši vasi aktivni ali podporni član društva.

Primanjkuje nam pa primernih prostorov. Naš zadržni dom, ki stoji na sredi vasi, še ni urejen in počasi razpada. Zato včasih z nekako zavistjo gledamo urejene združne domove v drugih vaseh. Toda opažamo, da teh ugodnosti, ki jih imajo s prostori, ne znajo izkoristiti. Naši igralci se pa stiskajo po raznih sobah in v šolskih razredih, toda kljub temu neumorno in z veseljem delajo.

V tej sezoni smo že uprizorili Villhardive »Bele vrtnice« in Mollierovega »Prevaranega gospoda soproga«. Z obema igraina smo gostovali v bližnjih krajih. Nameravamo pa še uprizoriti Maeterlinckove »Zadnje ure življenja«. M. R.

ROGAŠEVCI

Predzadnjo nedeljo je pri nas gostovala igralska družina IZUD iz Pertoce z veseloigro »Vdova Rošinka« in vzbudila med številnimi gledalci veselo razpoloženje. Igralci so svoje vloge dobro obvladali, društvo pa je ob lepem obisku prišlo na svoj račun.

Najstarejša vaščanka nas je zapustila

Zapustila nas je dobra Černečkova mama. Umrla je v starosti 95 let in je bila najstarejši prebivalec Grada. Ni več dočakala pomladi z dišečim cvetjem. Prav na zadnji zimski dan so jo pokopali in ko so jo spremljali na zadnji poti, so padale snežinke — bele rože. M.

Elektrifikacija poledavske doline

Ze lam so se v cankovski občini začeli pripravljati za elektrifikacijo. Na zborih volivcev so vedno živahno razpravljali o elektriki, ki bi jo radi čimprej dobili v svoje hrame. Obljubili so material in vsjo pomoč pri delu. Elektrifikacijski odbori so se že povezali s kolektivom soboškega DES in tako bo v kratkem vse pripravljeno za uspešno delo. V Cankovi bodo svetili verjetno že letos, ker imajo že vse pripravljeno, le žico bodo še morali potegniti. V ostalih krajih pa bodo najbrž morali počakati na drugo leto.

IZ VELIKE POLANE

V soboto, 19. marca, je IZUD »Miško Kranjec« iz Vel. Polane uprizorilo dramo Mire Pucove »Svet brez sovraštva«, ki prikazuje duševno in telesno trpljenje naših žena in deklet v ljubljanskih okupacijskih zaporih. Dramo so odigrale same mladinke v starosti od 17 do 18 let. Vloge so dobro obvladale, večina se jih je v dogajanje popolnoma živela in prevzele so srca gledalcev, ki jih je bilo okrog 200, tako da je bilo marsikatero oko solzno od ganjenosti. Zeleti pa bi bilo, da bi dekleta, ki so v to odrsko delo vložile veliko pridnosti in volje, odigrale zgodovinsko dramo še na drugih odrih, ker je po vsebini zelo globoka in je prav, če ob 10-letnici svobode znova oživimo trpljenje slovenskega ljudstva, trpljenje, čez katerega je peljala naša pot k svobodi.

Občinski zadržor RK že izvaja sklepe občnega zbora. Nabavljal je

Vadareci

Naša mladina je zadnjo nedeljo nastopila na domačem odru s prekmursko igro »Mož pod komando žene« in partizansko dramo »Obračun«. Igralci so nastopili dvakrat: enkrat za domačine in solske otroke, drugič pa za prebivalce sosednjih vasi. Učilnica je bila vsakokrat polna hvaležnih gledalcev.

Mladinska organizacija naše vasi je najbolj delavna v bodonski občini, prav gotovo pa sodi tudi med najaktivnejše vrstnice v Prekmurju, saj združuje vse mlade vaščane v starosti od 14 do 24 let. Sestanke imajo redno in se jih tudi pridno udeležujejo, dasiravno je vas zelo raztegnjena in so liše razkropljene na štirih gričih. Na zadnjem sestanku so se odločili za uprizoritev zgodovinske drame »Razvalina življenja«. Mladim vaščanom pridno pomaga učitelj tov. Kamenšek, katerega izvenšolsko delovanje je vredno vsega posnemanja. Čerček

Občni zbor Rdečega križa v Murski Soboti bo v petek, 25. marca 1954 ob 15.30 uri v dvorani hotela Zvezda v M. Soboti.

K čimvečji udeležbi vabi — Mestni odbor RKS

Vbolnišnici se zdravijo

Stefan Marinič iz Poglela pri Apačah je vozil hlode. Padel pa je pod sanj in si zlomil levo nogo pod koleno.

Vrtnar Stefan Siplič iz M. Soboti je vstavljal nove šipe v okna za tople grede. Pri tem poslu se je hudo vrezal in levo roko.

Delavec Jože Košar iz Boračeva je pri delu padel, si zlomil desno peto in močno poškodoval oba gležnja.

Karl Kovačič, kmet iz Sultine, si je po nesreči s prelico prerezal žilo na levi roki.

14-letni Feliks Košar iz Kunove je pri sankanju tako nesrečno padel, da si je zlomil levo nogo.

Jožef Stajer, delavec iz Noršine, je sekal drva. Sekira pa mu je spodletela in si je težje poškodoval levo roko.

15-letna Barika Kovačič iz Klučarovec si je pri padcu z bestvice hudo poškodovala levo nogo v gležnju.

Ladislav Horvat, krojaški pomočnik iz Ljutomerja, je na cesti tako nerodno padel, da si je zlomil desno nogo.

Vsi so se zatekli po pomoč v soboški bolnišnici.

MLATILNICO

znanke »Hofferschrautz« proda Kmetijska zadruga Križevci pri Ljutomeru.

MLINSKE KAMNE, manjši valjni stol, sita, (cilinder), močne gredel loparje, leseno oljarno in razno ugodno proslan. — Franc Košti, ulica, Presika, Ljutomer.

POSLE KNJIGOVODSTVA prevzamem honorarno v popoldanskih urah. Ponudbe pošljite na upravo lista.

Tedenski koledar

Nedelja, 27. marca — Ladija Ponedeljek, 28. marca — Janez Torek, 29. marca — Cyril Sreda, 30. marca — Zmagov Četrtek, 31. marca — Balbina Petek, 1. aprila — Hugo Sobota, 2. aprila — Franc

Gibanje sonca: dne 1. aprila vzhaj ob 5.44 in zahaj ob 18.29. — Dolžina dneva: 12 ur in 45 minut.

Lunine spremembe: dne 30. marca ob 21. uri in 10 minut prvi krajec.

SPOMINSKI DNEVI

27. 1715 — Kmečki punt na Tolmuskem s pohodom proti Gorici; 1941 — Ljudstvo zrušilo vladjo Cvetković-Maček.

29. 1925 — V Juljski Benežiji so z dekretom postaljajučili slovenska in hrvska imena.

30. 1945 — Umak madžarske civilne in vojaške oblasti iz Sobotice. Obrambo mesta vodi stotnik Istvan Novak.

31. 1945 — V Crnskih mejah Madžari ustreljo Stefana Trajbariča, Periko Ostera, Gustija Gašpariča, Stačka Gonza, neznanega partizana Zvonka, doma iz Save pri Zagorju, Jožefa Majer, Ernesta Balkovici in Jožela Drvariča. Nekaterim je uspelo, da so se rešili.

April

1. 1945 — Franc Bozman-Stane prišel na koroško reorganizirani koroške partizanske čete; 1944 — Zabetek bojev IX. Korpusa pri Idriji, ki so trajali do 15. aprila; 1947 — Zabetek del na mladinski progi Samac-Sarajevu.

2. 1868 — Začet izhajati v Mariboru »Slovenski narod«, ki ga je uredjal Anton Tomšič, nemec pisatelja Frana Levstika, 6. oktobra 1872 je Levstik prešel »Slovenski narod« v Ljubljano.

3. 1942 — V Mariboru ustreljenih 50 Slovencev kot talcev; 1944 — Nacišisti so na strelišču na Opčinah pri Trzinu ustrelili 80 talcev.

5. 1945 — Osvobojena Sobotica; 5.—14. 1945 — Nemci s Kapelle obstreljujejo Sobotico, nekaj civilnih žrtev.

Okrajna gasilska zveza obvešča

PRIZNANJE PODCASTNISKEGA CINA

Upravni odbor OKG je na svoji seji 18. marca 1955 priznal čin podcastnika naslednjim absolventom podcastniških šol Murska Sobotica in Medvođe:

Valentin Toth, Nafta; Zoltan Kranjec, Ivanovci; Aleksander Kranjec, Fokovec; Evgen Kranjec, Ivanjesevič; Zoltan Vereš, Prosenjakovci; Stefan Korpčič, Cepinci; Stefan Lepša, V. Dolenci; Janez Flisar, Križevci; Koloman Vukan, Paževci; Koloman Kučan, Stanjevič; Aleksander Rituper, Dankovci; Franc Fujs, Prosečka vasi; Geza Kuhar, Tešanovci; Stefan Vučkovič, Moravci; Marija Smodiš, Beltinci; Janez Nemeč, Pertocja; Stefan Flegar, Lemerje; Janez Horvat, Bogojna; Vlado Vratar, Ratkovci; Franc Gomboc, M. Crnei; Evgen Zakoč, Domanjsevič; Stefan Turner, Crenševci; Marija Novak, Hodoš; Stefan Ficko, Sulinci; Bela Baša, Radovci; Janez Celec, Gorica; Janez Sever, Dolina; Karel Sever, Pečarovci; Franc Kikec, Sv. Jurij; Tibor Herezec, Salovci; Geza Avguštin, Gradišče; Karel Skledar, Serdica; Vlado Rituper, V. Gomila.

Upravni odbor Okrajne gasilske zveze sklicuje za torek, dne 29. marca 1955 ob 8. uri

REDNI LETNI OBCNI ZBOR

Ki bo v prostorih kina »Park« v M. Soboti. Vabila smo vsem delegatom PGD že razposlali. Iz pisarne OKG.

MALI OGLASI

LONČARSKEGA POMOČNIKA sprejemam takoj ali po dogovoru. — Anton Kosi, lončar, Hrašenski vrh 55, p. Radenci.

MLATILNICO za luščenje deteljnega semena prodam. — Jožef Böhinc, Cven — Ljutomer.

POSESTVO S HISO, 1,51 ha zemlje, prodam. — Informacije daje Lebar, Križevci pri Ljutomeru.

VINOGRAD S HISO, pol ure hoda od Radencev, prodam. — Vprašati: Angela Klemenčič, vinogradniško posestvo Kapela.

VINOGRAD z vsem inventarjem prodam na Murščaku pri Radencih.

GOSPODINJSKO POMOČNICO, ki zna kuhati, isčim. Nastop službe takoj. Zaželjena stalna moč. — Javite se na naslov: Ing. Rupunik, Ljubljana, Gregorčičeva 7.

PRIDNEGA FANTJA ALI DEKLE, sprejemam takoj na manjše posestvo. Dobra plača! — Franc Bauman, Tešanovci 55.

VAJENCA za dimnikarsko obrt isčim. Pogoji: vsaj dva razreda gimnazije ali z odličnim uspehom končana osnovna šola. Nastop službe takoj. — Otokar Erjavč, dimnikarski mojster, Beltinci.

VINOGRAD v osrčju Prlekije prodam na lepi sončni legi. — Vprašati: Bučkovič 44 (Mala Nedelja).

ENODRUŽINSKO HISO v bližini mesta Raddece in 52 arov zemljišča, sončna lega, ugodno proslan. — Prijave pošliti: Zofija Sreter, Loka pri Zidanem mostu.

SAMEC S PREMOZENJEM IN DRZAVNO SLUŽBO želi spoznati tovariškega dobrega značaja v starosti od 25 do 40 let. — Pisemne ponudbe je pošliti na upravo lista pod »Ikre«.

ESPERANTO SE LAHKO NAUCITE z dopisnim tečajem. Prvo lekcijo pošlje proti predložitvi 50 din Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

OD TEDNA DO TEDNA

(Nadaljevanje s 1. strani)

kronska ozemlje Hongkong. Tako je, kot ose kaže, predljolj Stalin. Na drugi strani so se zavestniki, med katerimi je bila Velika Britanija malo odrinjena, menili o usodi kolumbijske Kitajske, ne da bi je vprašali za svet.

Zato nas ne sme presenetiti oslertou, s katerim se zahodni tisk znova vrača na stare rane. Tako n. pr. britanski časnik »New Chronicle« o naslovu piše: »Roosevelt je rekel: Dajte Hongkong Kitajski! Francoski tisk poudarja, da so trije zavestniki odrinili Francijo iz kroga veselih in brez nje sprejeli tako pomembne sklepe. Ameriški tisk pa je zgrabil zadevo povsem o duhu protivosvojete in protikitajske propagande. Tako n. pr. »New York Daily News« piše, da Američani ne dolgujejo nikake zahvale Rooseveltu. Angleži pa zelo malo. »Ruski in kitajski komunistični bandidi, lopovi in ubijalci so tisti, ki mu motajo biti zelo hoaležni«, pravi med drugimi.

Čemu je ameriška diplomacija uporabila tak maneover prav v času, ko se v Evropi in po ostalem svetu porajajo nove vojaške tvorbe, ko nekateri politiki na Vzhodu in Zahodu hoalijo moč atomskega orožja ter opozarjajo na njegovo veliko rušilno moč? Opazovalci v Washingtonu menijo, da je hotela republikanska stranka »razgaliti« demokratskega predsednika Roosevelta in z njim demokratsko stranko pred ameriški volivci. (Bljižajo se volitve za novega predsednika!) Toda ali ta maneover lahko odtehta neprijetne spomine v Londonu, Parizu in Moskvi in reakcijo nanje? Ali ni ameriški korak naperjen proti prizadebanjem Vel. Britanije in Francije, da bi se sporazumeli s SZ o oseh perečih evropskih vprašanjih, proti francosko-nemškemu sporazumu o Posarju, ko znova odkriva podrobnosti o »gentlemanski« razdelitvi nemškega

ozemlja, proti pomirritvi na daljnem Vzhodu in tako dalje?

Washingtonu uradno molče. Ostali dogodki zadnjih sedem dni so mnilili brez večjih presenečenj. Italijanski senat je brez večjih težav potrdil pariške sporazume. Tako se je Italija pridružila skupini ohih držav, ki so zaključile razmeroma precej zamutano procedura o ponovni nemški oborožitvi in sodelovanju v Zahodnoevropski zvezi ter Atlantiskem paktu. Tudi drugi dom nemškega parlamenta — Zvezni svet — ni raznal drugače. Dežele Vzhodne Evrope so se te dni zbrale v Moskvi, da bi se enkrat optivale na podobno odločitev v francoskem Svetu republike. Ob zaključku posvetoovanja so sporočile, da bodo ustanovile skupno poveljstvo o duhu prve moskove konference, brž ko bodo pričeli veljati pariški sporazumi. Toda francoski senatorji so se v glavnem že odločili za pariške sklepe in se groženj ne bodo uplašili. Pri tem jih ne moti, da ho SZ razveljajolita francosko-sovjetsko pogodbo o prijateljstvu in zvezi.

Najmoejši dogodki o Trstu pričajo, da se gonja tamkajšnjih oblasti proti Slovincem ni onesla. Pred dnevi je policija zaprla deset Slovencev iz Skednja pod obtožbo, da so leta 1945 sodelovali pri umoru nekoga fašističnega izvalca. Potegnili je torej iz zarumenelih arhivov zadevo, ki sodi v obdobje borbe tržaških množic proti fašizmu. Jugoslovanska vlada je protestirala in zahtevala, naj ustavojo postopek proti aretirancem, ker je v nasprotju z londonsko spomenico o rešitvi tržaškega vprašanja in z italijanskim zakonom o amnestiji.

Za zaključek pa še novice iz Londona! Laburistična parlamentarna skupina je izključila iz svojih vrst voditelja levega krila stranke Bevana, ker se ni hotel pokoriti strankini disciplini. O tem, ali ga bodo izključili iz stranke, pa bo odločil letošnji kongres.

II. TRADICIONALNI PLES INŽENIRJEV IN TEHNIKOV LENDAVA - NAFTA

2. april 1955 ob 20. uri Igra orkester Ivo Koerbler iz Zagreba

POZOR!
Kupimo večjo količino **krovne slame**
OPEKARNA NEMČAVCI

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 24. marca do 3. aprila
Se dalje zelo nestalno in hladno vreme s pogostimi, deloma močnimi padavinami, ki bodo najmanj v polovici primerov v obliki snega. V prvih dneh aprila prehodno izboljšanje vremena.

v številkah

Nekoliko pozno — zaradi pričakovanja Uredbe o zaključnih računih, ki je šele pred kratkim izšla — so se šele te dni pričeli letni obični zbori kmetijskih združenj. Med prvimi bodo imeli zbor združniki v Hotizi, pa tudi v ostalih zadrugah se bodo zbori lahko hitro izvršili, če bodo knjigovodje pohiteli z delom pri sestavljanju zaključnih računov.

Ob koncu preteklega leta je poslovalo v okraju 69 kmetijskih združenj. Ta številka se je v primerjavi z letom 1955 zmanjšala zaradi združitve nekaterih združenj s sosednimi združenji ali pa zaradi likvidacije posameznih združenj. Večinoma so se združile ali pa prenehale poslovati gospodarsko šibke zadruge, nekaj likvidacij pa gre na račun primanjkljajev, ki so jih naredili uslužbeni zadrug spriču premale budnosti upravnih odborov, kar je imelo za posledico težko finančno stanje zadrug. V zadrugah je bilo vključenih 14.210 kmetijskih gospodarstev. Omeniti pa je treba, da nekatere zadrug še sedaj nimajo natančnega pregleda nad svojim članstvom. To opazimo predvsem pri zadrugah, ki imajo nered tudi v svojem knjigovodstvu in blagovnem poslovanju. Člani imajo pri zadrugah vpisanih za 7 milijonov dinarjev deležev, ni so pa še vsi deleži tudi docela vplačani. Jamstvo je desetkratno, razen v dveh zadrugah, v katerih je dvajsetkratno.

227 raznih kmetijskih odborov

Pri zadrugah je bilo lani 227 raznih pospeševalnih kmetijskih odborov: 62 živinorejskih, 60 sadjarskih, 43 poljedelskih, 55 strojnih, 15 odborov za zaščito rastlin in 16 gozdno-lesnih. Delujočih pa je bilo le 180, od tega največ živinorejskih. V zadrugah je bilo tudi 50 delavnih hranilno-kreditnih odsekov s 742 hranilnimi vlogami v znesku 4 milijonov 960.000 dinarjev. Čeprav je ta številka dokaj majhna, pa vendar pomeni skoraj enkratno povečanje napram letu 1955. Trgovinskih poslovalnic so imele zadrug odprtih 110, nadalje 7 kmetijskih posetev, 6 gostinskih obratov in 12 raznih delavnic in obratov.

Skupno so kmetijske zadruge zabeležile lani okrog 1 milijardo 400 milijonov din prometa, kar je skoraj 500 milijonov din več kot v letu 1955. Pri ustvarjanju prometa so dosegle zadrug nad 50 milijonov dinarjev poslovnega dobička. Največji dobiček so izkazele zadrug pri Gradu, v Križevcih, Puconcih, M. Soboti, Murskih Crncih, Rogoševcih, Selu, Vadarcih itd. Tri ali štiri zadrug pa izkazuje izgubo zaradi primanjkljajev in slabega gospodarjenja.

Ker zadruge niso dobile potrebnih kreditov, tudi niso mogle odkupovati v minulem letu vse tržne presežke v kmetijstvu. Vzlic temu in raznim drugim nevednostim pri odkupu pa so odkupile za nad 646.000.000 dinarjev raznih kmetijskih pridelkov. Najbolj uspešno so odkupovale sadje. Odkupile so ga nad 750 vagonov, za kar so dobili sadjarji nad 154 milijonov dinarjev. Krompirja so odkupile 566 vagonov v vrednosti 51.560.000 dinarjev. V manjši meri so zajele odkup goveje živine in prašičev v skupni teži 1.705 ton in v vrednosti nad 21 milijonov din! Potrošnega blaga so zadržne poslovalnice prodale v vrednosti 681 milijonov din. V zadrugah trgovskih poslovalnicah so imeli člani poleg potrošnega blaga na izbiro tudi raznovrstna umetna gnojila in zaščitna sredstva. Zadrug v Puconcih, Zenkovecih, Bogojini, M. Soboti in še ponekod so posebno skrbele, da so člani lahko dobili dovolj raznovrstnih gnojil.

32 združnih domov . . .

Kmetijske zadruge upravljajo tudi 32 združnih domov. Zal se mnogi niso popolnoma dograjili. To se posebno velja za prosvetne dvorane v njih. Lani so pri gradnji združnih domov dosegli lepe uspehe v Veliki Polani, Križevcih in Salovcih, na mnogih drugih zgradbah pa so bila izvršena manjša dela. Redne kinopredstave imajo v Cepincih, pri Gradu, Prosenjakovcih in Vel. Polani. Čimprej pa bo treba dograditi domove, predvsem še dvorane v Cankovi, Crensovcih, Doleževju, Beltincih, Križevcih, Salovcih, Tišini in še ponekod.

Več kot prejšnja leta so zadrug v preteklem letu porabile tudi investicij. Tako so s svojimi sredstvi nakupovale stroje in drugo opremo ter odplačevale kredite z nad 10 milijonov dinarjev, po NB pa so izlicitirale okrog 51 milijonov dinarjev za nakup strojev, živine in za gradnje. Poleg tega pa so zadržna kmetijska posestva dobila blizu 10 milijonov din investicijskega kredita. Po zadrugah pa so prejeli člani 8.289.000 din kredita za nakup plemenske živine.

Revizije pa še vedno odkrivajo, da vlada v nekaterih zadrugah ne-

sko šibke in se še vedno v pretežni meri bavijo samo s prodajo potrošnega blaga. In takih je bilo v preteklem letu nad 20. V drugo skupino tiste, ki se poleg potrošniške trgovine ukvarjajo še z odkupi in s preskrbovanjem kmetijstva z umetnimi gnojili, semenom, stroji in zaščitnimi sredstvi. V tretjo skupino pa take, ki v glavnem že izpolnjujejo naloge pri izboljševanju kmetijstva. Teh je sicer še malo, toda vedno več in več zadrug je na poti v to skupino, kar bodo brez dvoma pokazali tudi letošnji obični zbori. Zdržniki v Cepincih, Puconcih, Lendavi, Beltincih, pri Gradu, v Križevcih in še v nekaterih zadrugah bodo že lahko zadovoljni z uspehi svoje organizacije v preteklem letu.

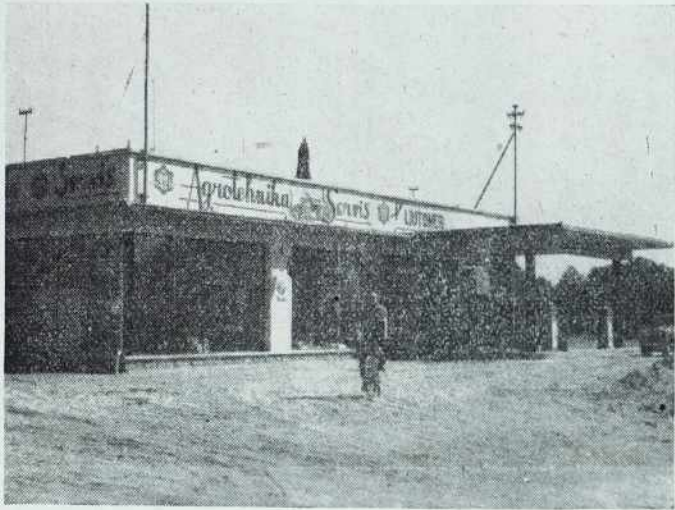
Naši obrtniki v zagati zaradi pomanjkanja kritičnega materiala

Zadnje čase so obrtniki v Prekmurju z velikimi težavami prebijajo skozi poslovanje, predvsem zaradi tega, ker ni moč dobiti kritičnega materiala, brez katerega je delo v posameznih strokah domala nemogoče. Primanjkuje kleja za mizarje, okovja, raznih boljših vijakov, polištenih ključavnic, vezanah in lesonitnih plošč, rezanega lesa, kokska, valjanega železa, vodovodnih cevi, elektroinstalacijskih potrebščin in kovnega železa ter drugih predmetov. Pomanjkanje osnovnega mate-

riala je posamezne obrtne obrate celo privedlo v nevarnost, da bodo morali prenehati z obratovanjem, kar pa bi imelo le negativne posledice: še večjo podražitev obrtniških storitev in premalo zadovoljitev potreb prebivalstva.

Na zadnji seji Okrajne obrtne zbornice je bilo rečeno, da se bodo odgovorni činitelji morali bolj zavzeti za proizvodnjo in dobavo vsaj najnujnejšega materiala za obrt; dosedaj je imela pri tem prednost industrija, medtem ko so obrtniki dobili le tisto, kar je ostalo ali pa bilo v rezervi — in še to le v maloprodajnih trgovinah. Tako sta Tovarna kleja in Ljubljani in mariborska koksarna zalagali s svojimi proizvodi le industrijska podjetja, obrt pa je od njih bore malo dobila. V prihodnosti bo treba tudi obrti zagotoviti vsaj minimalne količine surovin in materiala. Nadalje so ugotovili, da je precej takega materiala natrpanega v skladiščih raznih podjetij, predvsem gradbenih, čeprav ga tamkaj ne potrebujejo in ga imajo na zalogi brezjenu zato, da lahko z njim neodgovorno manipulirajo. Temeljita revizija v teh podjetjih bi napravila kraj tudi tej slabosti. Nadalje ni pri nas moč dobiti medenastih predmetov, dasiravno sodimo in tem pogledu med najbolj bogate države v Evropi. Uvažamo tudi nekatere kovinske izdelke, ki bi jih lahko doma za vsaj 50 odstotkov ceneje izdelali. Samo en konkreten primer: v Zagrebu stane uvoženi ventil 12.000 din, medtem ko bi ga neki soboški obrtnik izdelal za najmanj 5000 din ceneje, seveda če bi imel pri roki potreben material. Težave so tudi z rezanim lesom. Težko ga je dobiti po količinski dostopnih cenah predvsem zaradi tega, ker so ga izvozna podjetja usmerila večinoma le za zunanji trg, zato pa so domače potrebe vse preveč zapostavljene.

Vesnički podobar odao le na cirkoenih stengah lesene bogee. Po božen romar ga pila: Po čen pa je takši bogee? — Pa se ti podobar zareži: Toti mali tu košta 100 din, listi sredji 200, ovi najvejši prag tan pa 500!

Zadnjega občnega zbora Čebelarskega društva v M. Soboti se je kljub snegu in neprehodnim cestam udeležilo okrog 90 odstotkov članov, kar je svojevrsten uspeh, zlasti če upoštevamo, da letošnji občni zbori niso povsod množično obiskani. Prišli so celo čebelarji od Grada. Društvo ima 17 družin, ki se posebno trudijo, da bi prispevali svoj delež k izboljšanju travništva. Rogoševski čebelarji so lani posejali seme bele detelje in metuljnice, razen tega pa so zaprosili gozdno upravo za sadike, ki jih namenjajo posaditi na svojih hribovih. Družina v Strukovcih je pridelala seme facelje in drugih medovnic, na svojem občnem zboru pa so sklenili, da bodo zemljo splošnega ljudskega

premoženja, ki leži ob njihovi vasi, dobro obdelali in zasejali s semenjem medovitih rastlin. Tako si člani soboškega društva na vseh koncih in krajih prizadevajo, da bi se tudi v čebelarstvu dokopali do višje stopnje, kajti oni prav dobro vedo, da so čebele tiste živalce, ki ne koristijo samo njim, marveč tudi slehernemu kmetovalcu. Saj oprashi 88 odstotkov sadnega drevja, kar ni malo opravilo! Tako je tudi pri drugih krmnih in vrtnih rastlinah.

Čebelarji so na svojem zboru kritično ocenili delovanje društva in prišli do zaključka, da bi lahko bili dosegi še večje uspehe pri zatiranju čebelijh boleznih in ugotovitvi svoje organizacije s tem, da bi privabili v svoje vrste tudi one, ki še vedno stojijo ob strani. Sedaj šteje društvo 510 članov z 8.100 čebeljimi družinami. Letos bodo od vsakega panja poslali od 25 do 30 mrtvih čebel na pregled Veterinarskemu zavodu v Ljubljano, saj je treba čimprej ugotoviti, do kakšne stopnje so tudi prekmurske čebele okužene z nevarno boleznijo — nosemo. Priredili bodo tudi tečaj za izvedence čebelijh boleznih. Že lani so imeli dvojce strokovnih predavanj, letos pa bodo s tem delom nadaljevali. Izvolili so tudi novo vodstvo in poseben čebelarski odbor pri Okrajni zavezi, kajti pravi dobro se zavedajo, da bo tako sodelovanje prineslo njim in kmetijstvu samo korist. Na zboru je bil med drugimi gosti tudi član republiške Zveze tov. Belec, ki jim je povedal precej vzpodbudnih misli za razvoj čebelarstva. Naposled je tudi sklenili, da bodo predlagali Okrajnemu ljudskemu odboru, naj jih povabi k sodelovanju pri sestavljanju regionalnega načrta za Pomurje. Alojz Benko

Naši dvolastniki za še boljše odnose z mejnimi sosedi

Minulo je le nekaj dni, odkar so se v Cankovi zbrali dvolastniki, ki imajo svojo zemljo v sosednji Avstriji. Na letnem občnem zboru svojega združenja so se v živahnem pogovoru ustavili pri mnogih problemih, ki se nanašajo na dosledno izvajanje Gleichenberškega sporazuma o drobnem prometu na meji med Avstrijo in Jugoslavijo. V prvi vrsti so se zavzemali za popravilo in obnovo cest, ki so na drugi strani meje ponekod v zelo slabem stanju, tako da je komaj mogoče po njih voziti s konjsko vprego. Tudi prevoz gnoja na tamkajšnja polja jim je zabranjen, vendar se nadejajo, da bo tudi ta ovira odpadla, ko bo v Prekmurju prenehala razsajati svinjska kuga. Sedaj jim je tako omejitve popolnoma razumljiva. Nadalje so izrazili željo, da bi prišlo med oblastnimi organi obeh držav čimprej do sporazuma, ki bi jim omogočil, da bi lahko na drugi strani s našim denarjem kupili najpotrebnejše stvari v trgovinah, in gostilnah, zlasti še v delovni sezoni, ko prebijajo po več dni na poljih in travnikih ter jim je kakšen priboljšek tudi potreben. Podobne ugodnosti naj bi imeli avstrijski dvolastniki tudi na naši strani. Zavzemali so se tudi za pravilno sorazmerje pri obdavčevanju obojestranskih dvolastnikov, da ne bo prišlo do takih anomalij, kot so jim bili priče v stari Jugoslaviji. Tu in tam je padla kakšna kritična beseda tudi na račun avstrijskih obmejnih organov, ki so jim lani večkrat

Naši dvolastniki za še boljše odnose z mejnimi sosedi

povzročali razne nevednosti pri prehodu čez mejo. Zato je tudi razumljivo njihovo pričakovanje, da se bodo z dobro voljo obeh strani razmere letos izboljšale, kar bo spet en prispevek več k prijateljskemu sodelovanju in sožitju med sosednjima državama. Z doslednejšim uresničevanjem določil Gleichenberškega sporazuma bodo prav gotovo odpadle poslednje ovire na tej poti. Se prav posebej pa so obsodili početje tistih posameznikov, ki so legitimacijo dvolastnika izkoristili zato, da so na drugi strani obrekovali našo državo in jo prikazovali v napačni luči. Njihovo početje je seglo celo tako daleč, da so med avstrijskimi prebivalci širili izmišljene zgodbe o stanju pri nas. Posamezniki so se tudi hlapčevsko in pretirano ponižno klanjali pred ljudmi onkraj meje, hodili na delo za borne groše k veleposestnikom in kapitalistom ali pa s tihotapstvom, pijančevanjem in slabim obnašanjem zapravljali človeško dostojanstvo in ugled svoje dežele in njenega ljudstva. Zboražci so si bili na občnem zboru enoglasni v tem, da je treba takim ljudem odvzeti dvolastniške legitimacije in iz njih izhajajoče ugodnosti. Hkrati pa so se zavzemali za vzgojo dvolastnikov pod okriljem Socialistične zveze. Na kraju zbora so izvolili iz svoje srede tovariše, ki se bodo letos neposredno povezali z avstrijskimi oblastmi, tamkaj zastopali njihove koristi in s sporazumevanjem skušali rešiti vse tiste probleme, ki so jim še lani delali preglavice. S. K.

Prišla bo pomlad . . .

Le še malo časa nas loči od pomladi, ko bo spet zazivel s hib in dol. Res nam je letos nametlo snega šele pred koncem zime, toda zaradi tega še ni rečeno, da pomladi ne bo. Zemlja se vrta in sonce prihaja vedno više na obzorje.

Toda ni moj namen, da bi razpravljal o vremenskih razmerah in letošnji zimi, hočem le opozoriti vrtičkarje, zlasti pa še gospodinjce, naj se pravočasno pripravijo na pomladanska dela v vrtu in na gradbah.

Naše kmečke gospodinjce vrt pogosto podcenjujejo. Mnogo vrtov sem videl v Obmurgu, marsikateri je bil lično urejen, a marsikateri tudi zanemarjen. Pridele k hiši in vidite vrt. Takoj si napravite sodbo o gospodinjci. Če je vrtna ograja napol podrtja, gredice neurejene, tedaj boste že takoj dobili vtis, da gospodinja ni marljiva. Navadno tam, kjer ni urejen vrt, tudi kuhinja ni v posebnem redu. So sicer tudi izjeme, da je ta ali ona gospodinja dobra kuharica, ki ima v kuhinji in sploh v hiši red in snago, za vrt pa se ne zmeni mnogo.

Vrt je vsekakor zelo važen pripomoček, samo treba ga je pravilno obdelati in izkoristiti. Naše gospodinjce skoraj ne poznajo odličnih povrtnin, kot karfiolate, pora, rozoga obročta, špargljev in marsikaterih drugih. To nikakor ni prav. Prehrana kmečkih ljudi je pravzaprav zelo enostavna. Od povrtnine jedo grah, solato, kumare in strojje fižol. Od začimb pa goje peteršilj in in timijan, manj drobnjak in majaron. Moderna gospodinja se s temi povrtninami že dolgo več ne zadovoljuje, zato je že enkrat čas, da tudi kmečke gospodinjce stopijo korak naprej.

Se pred pričetkom pomladanske setve uredimo vrtno ograjo. Pregledimo, če je kje poškodovana. Če se sohe podirajo, jih je treba zravnati in ponovno zatlačiti z zemljo, če so že strohele, jih zamenjamo z

novimi. To delo ni za gospodinjce, zato ga naj opravijo moški. Če je ograja žična, pa so žice popustile, jih je treba ponovno napeti. Isto velja tudi za mrežo. Kjer je mreža raztrgana, jo zakrpajamo z nekoliko debelejšo (od 1/4 do 1 mm debelo) železno pocinkano žico. Navadno vzamemo samo v skrajni sili, če pocinkane nimamo pri roki. S to žico prepletemo luknje tako na goso, da kure ne morejo skozenj. Pri ograji iz lesenih lat ali okrajnikov (svarknov) preizkusimo vse late in deske, če še držijo zebliji. Sicer jih znova pribijemo, manjka- joče nadomestimo z novimi. Če nimamo denarja za napravo ali popravilo ograje, si pomagamo z leskovimi palicami, s katerimi se da prav lepo ograditi, samo mnogo jih je treba. Tudi rože iz vinogradov je potrebno za ograjo. Obnem uredimo tudi vrata.

Ko imamo v redu ograjo, tedaj pa vrtni kopljite, ko je zemlja vsaj za silo osušena. Prst se pri kopažu ali lopatanju ne sme lepiti na orodje. Če se jemlje v tako mokro gredo, se zemlja pozneže tako izsuši, da se napravi na vrhu trda skorja, skozi katero mlade klice le težko prodirajo. Potem pade marsikateri nepravilno očitek na seme, ki je slabo kaljivo. Ta trditve pa vedno ne drži.

Važno je tudi gnojenje. Več gnoja na vrt, več pridelka z vrta! To načelo si velja zapomniti. Toda če lahko gnojite s hlevskim gnojem, tedaj storite to tako, da razdelite vrt na dve polovici. Eno pognojite še letos, po drugi pa potrosite umetni gnoj in ga pokopljite. Nekaj vrta pustite negnojena. So nekatere vrtnine, ki ne prenašajo svežega gnojenja, ker jim škoduje. To so: grah in fižol, a žalba prenesajo sveže gnojenje korenje, peteršilj, radič, čebula, česen in pesa. Umelno gnojenje pa dobro prenesajo tudi te sorte. Za vrt imejmo pripravljene nekaj kilogramov kombiniranega gnojila Nitrofoskal ali KAS. Skoraj vse vrtnine prija gnojilca, samo z njo smemo zalivati šele po dežju. V poletni vročini jo moramo zmestati z vodo v razmerju od 1:1 do 1:2.

Pa še nekaj o semenju! Naše gospodinjce imajo slabe pridelke povrtnin najčešče zaradi slabega semena. Sejejo seme izrojene solate, izrojene kumar itd. S tem prenehajmo. Prične si kupljenim semenjem. Najbolje je, da ga naročite naravnost iz Semonarne Ljubljana — Gosposvetska cesta 5.c. Pišite najprej po cenik, v njem pa si izberite tiste sorte, ki vam ugajajo. Pri setvi se ravnanje po navodilu na vrečki. Prihodnje leto boste že lahko pridelali povrtnino s svojim dobrim semenem. Letos pa le kupite. Toda ne od kakih zakotnih prodajalk, ki imajo prav tako slabo, izrojeno seme, ampak iz semenarne ali če se zanesete, da boste dobili res sveže seme, iz trgovine — Maks Plohi.

Kako gnojimo sadnemu drevju

z domačim gnojem . . .

Hlevski gnoj navadno podkoplje mo pod kapom drevesne krošnje in tako tudi obogatimo rodovitno zemljo, v kateri se množijo koristne glivice.

Pri mlajšem drevju ga potrosimo po drevesnem kolobarju, katerega moramo itak okopavati vsaj 5 do 6 let po saditvi. Če pa smo slutili v zemlji voluharja, ne trosimo gnoja v jeseni po kolobarju, ker pod gnojem zemlja ne zmrzne in voluhar obgloda korenine.

Z gnojnic gnojimo po snegu pozimi in v zgodnji spomladi; v mladih nasadih najpozneje do konca marca, to pa zato, da les jeseni ob pravem času dozori, sicer bi prebujeno rastoči poganjki v hudem mrazu pozebli ali pa bi nastale rane. Kjer pa je drevje obloženo s sadjem, lahko gnojimo z gnojnico še pozno spomladi, z zelo razredčeno celo po prvi kosnji.

Če imamo dovolj gnojnice na razpolago, gnojimo z njo po travniških nasadih vsepovprek, sicer pa le pod kapom krošnje. Ker nima polivanje gnojnice okrog debla nobenega pomena, jo polivamo 1 do 2 m izven krošnje, saj so sesalne lasne koreninice v starem nasadu prepletene po vsem zemljišču.

. . . umetnimi gnojili

Najbolj učinkovito gnojimo sadnemu drevju, če poleg domačih gnojil uporabljamo še umetna, vedeti pa moramo katera, v kakšni množini in v katerem letnem času. Nekatera umetna gnojila hitro delujejo, druga zopet počasneje in je zato učinek posameznih gnojil dokaj različen.

Dušična gnojila pospešujejo rast lesa in zdravega listja, fosforna gnojila plodnost cvetja, rodovitnost semena, zorenje lesa in plodov. Kalijeva gnojila vplivajo bistveno na kakovost sadu, t. j. kalij posreduje tvorbo sladkorja v sadu. Če primanjkuje sadnemu drevju kalija, je to delovanje nepopolno in sad je kisel. Pri koščicah in lupinastem sadju ne pozabimo na apno, saj lahko tudi z njim odlično izboljšamo lastnosti zemlje.

Zanimivosti iz kmetijstva

Po podatkih statistične službe Organizacije združenih narodov se je število konj na svetu v enoletnem obdobju zmanjšalo za okrog 25 milijonov glav. 1955. leta je bilo namreč na svetu 95 milijonov konj, konec 1954. leta pa samo okrog 70 milijonov. Glavni razlog za to zmanjšanje vidijo strokovnjaki v vse večji mehanizaciji kmetijskih del. S tem v zvezi je zanimivo omeniti tudi mnenje strokovnjakov, da bo čez sto let na svetu komaj že 2-3 milijone konj, ki pa bodo v glavnem — dirkalni.

Največ mleka na svetu se popije na Norveškem. V tej deželi po-

pravzaprav ni nobenih točnih predpisov za to, koliko gnojil vzamemo na eno drevo. Vpliv gnojil je odvisen od količine, ki jo vzamemo na 1 m², dalje od časa, kdaj jih uporabljamo, od kakovosti zemlje same, kakor tudi od gnojil in načina, kako jih uporabljamo. Običajno računamo na 1 m², ki ga zavzema drevo, vsaj 2,50 dkg apnenega dušika, 5 dkg superfosfata in 2 dkg kalijeve soli. Za naše razmere je najbolje, da uporabljamo mešano gnojilo Nitrofoskal v pravi količini (na 1 m² 6 do 8 dkg).

To bi bil nekak kašipot za gnojenje, sicer pa se ravna množina gnojil po lastnostih zemlje, sadnem plemenu, starosti drevesa, bujnosti in rodovitnosti in tudi po smotru, ki ga želimo doseči z gnojenjem.

Ker je zadostno in pravilno gnojenje sadnega drevja osnova za odpornost, rodovitnost in trpežnost drevja kakor tudi za kakovost pridelka, je nujno potrebno, da se tudi pri nas domači kot redno sadjarjevo opravilo.

Lug. Lado Jerše

Kaj moramo vedeti pred saditvijo sadnih sadik

Vso zemljo strojno rigolamo ali globoko rahljamo le za tiste sadne rastline, ki jih gosteje sadimo (npr. jagodasto sadje, breskve, marelice). Globoko rahljati je treba tudi zemljo za ostale vrste sadnega drevja, če je rodovitna plast plitva ali če kmalu naletimo na nepropustno plast, ki jo je treba razbiti.

Drevesne jame kopljemo pa tudi rigolamo zemljo 40 do 50 cm globoko. Drevesna jama naj je široka poldruzi meter, v slabši zemlji dva metra.

Sadno drevje sadimo jeseni ali zgodaj spomladi. V toplih predelih in na lahki zemlji lahko sadimo jeseni, sicer pa spomladi. Vsako drevo potrebuje svoj življenjski prostor, zato sadimo drevesca v določnih razdaljah.

Drevo posadimo nekaj višje kot je površina zemlje, ker se bo sedlo skupaj z zemljo. Pomagamo si z lato, ki jo položimo čez jamo. Korenine razvrstimo na vse strani in jih dobro zamašimo z rodovitno prstjo, kar opravimo z roko. Na vrh nametano zemljo še dobro stlačimo. Pri tem ne smemo stresati drevesa. Potem raztrosimo še hlevski gnoj (50 do 100 kg na drevo) in ga pokrijemo s tanko plastjo zemlje.

Končno napravimo še kolobar v obliki krožnika. Po potrebi drevo zalijemo z vodo. Kolobar poleti večkrat okopljemo. Ne dopustimo, da bi se na kolobarju razvijal plevel.

Drevo privežemo na kol z vrbovo šibo v obliki osmice. Kol ne sme segati v krono, sicer se veje drgne-

jo ob njem. Po sajenju obrežemo krono.

Če nasad ni ograjen, je treba takoj po sajenju postaviti na jablanova debla drevesni koš. Pri nas uničuje divjačina (divji zajci, srne) mlade jablane in druga sadna plemena ne samo pozimi, temveč tudi v ostalih letnih časih. Najboljši koš je iz pletene žice, poraben pa je tudi drugi material, kot late, krajniki, smrekova skorja, slama, sončnična stebila in podobno. Mazanje debel z različnimi pripravki doslej ni bilo zanesljivo.

Pismo o Odrančankah Mnogo jih je - gre za vsak pedenj zemlje

Odranci so ena izmed najbolj gosto naseljenih vasi v Prekmurju. Površina vasi meri 654 ha, od tega pa je 475 ha njiv, 120 ha travnikov, 8 ha sadovnjakov in vrtov, nekaj nad 1 in pol ha gozdov, okroglo 7 ha pašnikov in čez 44 ha nerodovitne zemlje. Na tej površini živi 1936 ljudi — domala 3 prebivalci na 1 ha, kar je za 200 odstotkov

več, kot pa znaša prekmursko povprečje. Kmetijskih gospodarstev je 507 in odpade eno gospodarstvo povprečno na 2,15 ha zemlje.

Vaščani se ukvarjajo večinoma s kmetijstvom, toda zemlja, ki ni ni posebno dobra, ne more prehraniti tolikšnega števila prebivalcev, zato so si mnogi primorani iskati kruh drugod. Iz vasi odhajajo ljudje trumoma na sezonsko delo. Najdeš jih na mnogih gradbiščih in kmetijskih gospodarstvih širom po državi. Ostali pa obdelujejo domačo zemljo, izkoristijo pa tudi vsako priložnost za postranski zaslužek.

V vasi je velik združni dom. V njem je le trgovina kmetijske zadruge, ostali prostori pa so prazni. Toda konec februarja se je tudi v nje naselilo življenje. Prišel se je gospodinjstvo-kuharski tečaj, ki ga je organizirala domača kmetijska zadruga s pomočjo Zveze združnic pri OZZ. Vaščanke so se za tečaj zelo zanimale in priglasilo se jih je kar čez 80 — deklet in žena. S tolikšnim številom tečajnic pa ne bi bilo moč delati, zato so jih odbrali le 45, večinoma mladoporočenke. Obiskovalke pouka so pokazale izredno pridnost in vneto. Zanimale jih je vse, kar je v zvezi z gospodinjstvom in kmetijstvom, največ pa so želele vedeti o pridelovanju razne zelenjave, ki je važna za zdravo prehrano ljudi. Spričo velikega števila delovnih moči in majhnih posestev imajo namreč mnogo možnosti za pridelovanje semenja zelenjadnih in drugih zahtevnih rastlin. To bi jim prineslo neprimerno večje dohodke kot pa sedanje razsežno poljedelstvo.

Za uspešno organizacijo tečaja gre posebna zahvala domači kmetijski zadrugi, ki je s svojimi sredstvi krila pretežen del materialnih izdatkov. V take namene porabljen dobiček je zelo dobro naložen, saj služi napredku in v dobrobit članov. Spričo velikega zanimanja za gospodinjstvo - kmetijska vprašanja, ki so ga pokazale Odrančanke na svojem tečaju, bi združnemu vodstvu toplo priporočali, naj bi naročilo za svoje člane in članice razne strokovne liste (Naša vas, Sadjarstvo, vinarstvo in vrtnarstvo itd.), ki sedaj v tej vasi sploh nimajo bralcev, pa bi bili izredno dobrodošli svetovalci k napredku težočim prebivalcem.

Agr. I. S.

Zivonoreja — velik obet prekmurskih kmetovalcev

Zaprla so se vrata križevske KGŠ

Pred dnevi smo v Križevcih pri Ljutomeru zaključili s predavanji v KGŠ. Izpiti so pokazali, da so se slušatelji v soli mnogo naučili. Poleg učnega so dekleta opravila 40 ur ročnega dela in tako se izpopolnila svoje znanje, ki so si ga naprej pridobila v osnovni šoli. Fantje pa bodo s svojim praktičnim delom začeli v kratkem. Obiskali bodo razna vzorna kmetijska posestva in si tam ogledali tisto, o čemer so v pred-

vanjih slišali, pa tudi delali bodo tam.

Tako vidimo, da postaja nčenje v soli iz leta v leto bolj praktično. Tudi razumevanje pri starših se je izboljšalo, vendar še ne dovolj. Mnogi še v svojih otrocih vidijo samo delovno silo, ne razumejo pa, da je otrokom potrebna večja strokovna izobrazba, če hočejo dobro gospodariti. Zato bi bilo treba te šole iza-

Prehod čez glavni most v Mariboru zopet odprt

Svoječas so prometni organi v Mariboru promet pešcev na Glavnem trgu in na nasprotni strani uredili tako, da so zaprli prehod čez most. S tem so za nekaj sto metrov podaljšali pot, potnikom na avtobusni postaji pa odvzeli udobnost, da bi na avtobus lahko počakali v točilnici Velike kavarne, ka-

kor so imeli navado poprej.

Takšna ureditev prometa pešcev je vzbudila precej nezadovoljstva, pokazala pa se je tudi nepraktična. Pristojni činitelji so to uvideli, zato so prehod na obeh straneh mostu zopet odprli. Potniki na avtobusni postaji na Glavnem trgu imajo sedaj zopet možnost, da lahko brez velikih ovinkov in nepotrebne poti počakajo na avtobus v točilnici Velike kavarne, namesto zunaj v snegu ali dežju.

Prvečjak v šoli

Drašek (sloko dete, prvokrat / školi, vzdigne prst): Prosin, ali smen pün iti?

Vičtelica: Le idi! Ali znaš že / se san napraviti?

Drašek: Znan. (Cez nekaj minut pride nazaj, moker od pete do glav.)

Vičtelica (se čudi): Pa si reka, ka znaš že / se san . . .

Drašek: Ven tudi znan. Samo šolski sluga so me na škrete spre-glednoli.

KUPINAR PIŠTA

bi vam lahko potrdila tudi vaska šivilja, ki je gospodu Pišti krojila vsemogoče zastave. Le nekaj je ostalo trajno in nespremenjeno: ljudje so prihajali s praznimi in odhajali s polnimi jerbasi. Zdal jih je sprejemal, z njimi kramljal, trkal na njihova srca in uspeval že v novi vili, v kateri si je poleg udobnega stanovanja uredil tudi moderen lokal; za novimi puli so stregle brhke mladenke, on pa je sprejemal le še izbrane stranke in poslovne prijatelje. . . . Zares: vse se spreminja, tudi časi, kajti takrat, ko je odprl borno trgovinico, se je vedno odprljal za najetim voznikom v mesto po blago in se z njim tudi vračal. Zdal pa zabral na dvorišču motor, ki z naglimi obrati ponese svojega gospodarja, kamor ga pač vleče želja. Celu poti v Maribor si privoščil z njim! Spoimna pa se rad ustavlja v vaških gostilnah, se v družbi razgreje, kramlja in zganja burke, pridobiva nove prijatelje svojega poklicnega dela — posla, ki mu je prinesel počeno življenje!

Oh, kaj so mu bili že vse natvezili: vojni dobičkar, spekulant, človek nemogoče trgovske morale! — vse zato, ker je živel počeno, pomagal ljudem, da so lahko prišli do soli in petroleja, četudi samo za ceno nedolžnih jajčk in puranov, in bil podjeten. Kakšna je to svoboda, ki so jo prinesli partizani z gora in gozdov? Črni oblaki so se zgrnili nad njegovo trgovsko kariero, novo domačijo, motorčkom in svežnji tisočakov, ki si jih je bil zaslužil v potu svojega obraza. Vse je kazalo kot za vedno zgubljeno; po tistih dveh letih oviranega trgovanja, ko je ljudem pravzaprav le delil dobrine, ne pa tudi prodajal, so mu zaprli še pred leti tako »svetlo«: trgovino in mu rekli: »Ne maramo zasebnih trgovcev! Uničevalci trgovske svobode so mu nagnali žolost in srd do dna nepokvarjene duše. Kako bi le mogel prešesti vse tiste noči, ki jih ni v miru prespal, kajti nekaj mu je vedno bolj kluvalo in načenovalo že itak ranjeno srce in zrahljane žive. Da ni imel ob strani svoje boljše potovice, ki mu je pomagala prenašati tegobe, in celbjajocih otročkov, s katerimi se je rad poigrjal in si tako odganjal dolg čas, moro in skrb za njihovo prihodnost, ki jo je še pred par leti videl v doktorskih in inženirskih naslovih, bi zblaznel in se s svojo pametjo za vedno poslovil od tega nehalnega sveta, ki mu je dobro vračal s slabim. Se najbolje pa se je počutil v družbi svojih poslovnih prijateljev; takrat se je počeno iztresel in robanil, da se je kar kresalo. Težko bi našli besednjak, ki bi nam razodel, s čim vse je obkladal ta novi režim.

Prodati je moral toliko priljubljeni motorček, ki ga je bil nosil po prekmurski deželi, tehnične inventar. . . . In povedati vam moram, da bi šle iz omare tudi šumeče svilene in najboljše kamgarnaste obleke, če ne bi se naenkrat pokazalo svetlo sonce izza črnih oblakov, obdarovalo s toplimi žarki Pištov svet in ga spet prebudilo k trgovskemu življenju. Kdo pa naj še prevzame ta posej, če ne ravno on, ki ima za

saba kariero, pruko in še vedno žve izkušnje? Nenadno preobrat ga je silno prevzel, kajti prišel je nepričakovano, kakor nepovabljen gost, za katerega si ni mislil, da se je preselil v krtivo deželo. Potreboval je dokaj časa, da se je spet duševno zbral in postal vsaj do neke mere uravnovešen trgovec.

Nastopili so časi jaje in neslutnih zaslužkov. Na Pištova vrata so trkali zastopniki mogočnih podjetij — vse od Ljubljane in Zagreba sem. Pišta jih je sprejemal, se z njimi pogajal in jim hkrati tvegal zaletne novice o slabem življenjskem standardu, v katerem se baje ne da živeti brez dobrega zaslužka. Može so mu pritrjevali in segali v roke. Nad shodom v njegov trgovski lokal se res ni več bleščal kričeči napis o trgovini z mešanim blagom, toda s tem še ni rečeno, da Pišta ni več trgovec; nasprotno, šele sedaj je začel doživljati novo dobo — dobo kupinarjev, katerim cveto posli in se jim polnijo mošnjčki. Zlahka je pozabil celo na svoj motorček in vzel pot pod noge, kolovratil po blatnih gorčkih stezicah, obredel vse vasi v svojem nekdanjem okolišu in obnovil stare zveze s svojimi poslovnimi prijatelji. Gostiljnini Goričanci so mu stregli z domačo kapljico in mu kajpak tudi obljubljali svojo pomoč v obliki jajčk. Tu in tam je padla tudi kakšna pikra na njegov račun: »Gospod Pišta, kje pa znanec svojega konjčka, mar si je zlomil nogo?« Na take neslane naš znanec ni odgovarjal; ponavadi jih je preslišal, če pa je že tako moralo biti, je nepridipravu roboto zabundal: »Kaj me vendar pikaš, mar ne vidiš, v kakšnih časih živimo?«

Pištova mreža je bila vedno bolj gosta in vedno več rib se je ujelo v njej. Iz priložnostnega nakupovalca se je prelevil v pravečega kupinarja, ki samo pritisne na gumb in že mu tudi deluje ves mehanizem v stroju, ki ga poganja s pomočjo petindvajsetih kolosek. Za glavnim volanom pa sedi on sam — gospod Pišta, bivši trgovec iz zelene goričke krajine. Oh, da bi le vedeli, kako lep in mikaven je tak socializem, ki ga uživa on v dobi, ko putike neso zaklade! Če bi nekdanj bilo tako, bi Pišta prav gotovo danes ne bil trgovec, marveč samo in edinole to, kar je sedaj: dirigent orkestra nakupovalcev jaje, človek, ki mu je violinski ključ plača osmih tisočakov, note pa jurečki, ki gredo vsak mesec v desetine — kajpada v njegov žep. Sicer pa: čemu bi mu le vse to zavidali, ko pa vemo, da terja njegovo poslanstvo mnogo in mnogo umskih sposobnosti. Saj kar na domu sprejema nakupovalce, jih svzaja in je naposled še glavni blagajnik. Kdo izmed nas bi le zmogel takšen posej?

Kupinar Pišta se po zunanosti ne razlikuje od drugih preprostih zemljanov; je srednje dobro oblečen, rad nosi suknicje z zelenim ovratnikom, pa lovski klubok s pavovim perjem, rad vleče pipo. . . . Zadnje čase si je omislil tudi fino usnjeno torbico. Uporablja jo za ročno blagajno.

Ljudje prihajajo in odhajajo. . . .

Na svetu ni prav nič trajnega, marveč se vse izpreminja. . . .

Franc Kokodajski